

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FŐMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FŐHERCEG SÁNDOR UCCA 19
TELEFÓN: JÓZSEF 12-76

Huszárvágás

Írta: VÁZSONYI VILMOS

A karácsonyi békecsomag után meg-
született a miniszterelnök legújabb állás-
pontja. Ő nem alkuszik, csak a soproni
diákokkal, csak a bajtársi egyesülésekkel.
Ámde a nemzetgyűlésről kivonult ellenzék-
kel nem áll szóba és miként a pénzügyi bi-
zottságban büszkén kijelentette, nem haj-
landó politikai engedményeket tenni azért,
hogy a kivonult ellenzék a Háza vissza-
térjen.

A miniszterelnök legújabb taktikai for-
dulóján nem esodálkozunk. Ő már hozzá-
szoktatta az embereket a meglepetésekhez.
Ugyanazokról a dolgokról és ugyanazokról a
személyekről a politikai konjunktúra szerint
változtat véleményeket és különösen nagyon
fogékony a külföldi események hangulatai
iránt. A béke malasztjait hirdetik ajkai, m-
dön a külföldön eredményeket akar elérni és
a külföldi demokráciával keres rokonszenvet.
Ilyenkor hazafiasan rezgő hangon hirdeti a
trénga deit és leborul a pártok hazafias kész-
sége előtt. Ha be akarja mutatni a külföld
előtt, hogy Magyarországon mennyire haladt
a konszolidáció, olyannyira, hogy már a
szocialisták is részvesznek a választásokon,
paktumokat köt a szocialista párttal és alkü
törvényről teszi a szabadságjogokat és az
amnesztiát. Ilyenkor a polgári egység hírde-
lője. Nyugodt szívvel feloldozza a polgári el-
lenzékét és valóságilag szerződöt ad a szoci-
áldemokrácia ablakai alatt. Ilyenkor a
szociáldemokraták a rend tényezői, akikről
bizalmiferfit kér a külügyminiszter támoga-
tására és óvja őket, hogy olyan veszedelmes
októbrista felforgatókkal, mint Bárczy
István blokkelnök, Ugron Gábor és Rassy
Károly blokktag urak — szóbaálljanak. Az-
után a kocka fordul. Ha a citromok kifá-
csartattak, újabb citromokra kerül a sor.
Akkor az októbrista felforgatókból állm-
bölcsék lesznek, a rend egyszerű oszlopai;
az pedig, aki az egyenlő jog és közbiztonság
kivívására, tehát polgári célokra időleges
szövetségre mer kötni a szociáldemokraták-
kal: az a polgári társadalom ellensége és for-
radalmi felforgató.

A miniszterelnök álláspontjainál nyu-
godtan alkalmazni lehet a csodaszerek is-
mert reklámképeit: „Használat előtt” és
„Használat után!” A kölesön felvétele előtt és
a kölesön felvétele után. MacDonald bukása
előtt és MacDonald bukása után. Genfi taná-
cskozások előtt és genfi tanácskozáskor
után; és különösen a fajvédő barátkozás előtt
és a fajvédő barátkozás után.

A miniszterelnök nagyon fogékony a külföldi
események iránt és megjáttsza az ösz-
szes külföldi fordulókat. Politikáján már
addig is meglátáztott, hogy fejbe szálltak az
angol választások. Ő azt hiszi, hogy ő győ-
zött az angol választásokon; és ösztövezteti
az angol konzervatív pártot az egység-
párttal! Szinte nevetni kell azon a gyerekes-

ségen, hogy a magyar belpolitika irányát
milyen feltűnően változtatta attól a per-
től fogva, amikor az angol munkáspárti
kormány visszalépett; és miként lett
agresszív a szociáldemokratákkal szemben,
akiknek kegyeit és külföldi összeköttetéseit
addig mohón kereste. Milyen boldogok vol-
nánk mi, ha a magyar demokrácia csak fele-
annyi eredményt érhetne el, mint amennyit
Angliában a konzervatív jelent.

De Bethlen István grófot karácsonyig
még az ő nagy angol győzelme sem kábi-
totta el annyira, hogy ne kereste volna a
normális politikai élet helyreállításának út-
jait. Most azonban fejébe szállt Mussolini és
Pascis.

Mussolini ellenzéké kivonult a parla-
mentből, mert nem akart többé részt az
alkotmányos komédiából. A fascizmus er-
kölsileg súlyos sebeket szenvedett és Mus-
solini hiába hívogatta vissza az ellenzékét,
hiába kínálta az ő választójoga helyett, ami
a fascistáknak nagy előnyököt jelentett, új
választójogot. Az ellenzék a terror meg-
szüntetését követelte, a feketeinges mili-
ciának, a pártsergeknek feloszlását. Erre
Mussolini ráfeküdt a sajtóra, felhasználta a
politikai egyesületeket, bezáratta az ellenzék
egyes vezetőit és nem törődve azzal, hogy a
kormány egyes liberális tagjai lemondtak,
új, tisztán fascista kormányt folytatja to-
vább diktatúráját. Mint diktátor elnémitja
azokat, akik őt azzal vádolják meg, hogy
erkölsi részese az elkövetett atrocitásoknak
és a maga pártjával és néhány még megma-
radt szabadulási állandékkal tovább uralkod-
dik a parlamentnek nevezett szolgái társaságon.

Hej! Ez aztán a nagyszerű huszárvágás!
Különb még a bátor Bethlen István gróf
huszárvágásánál is! Ha a barátságos olasz
nemzet kitűnő diktátora így bánt el az el-
lenzékkel, hogy mernek akkor Bethlen gróf-
tól a kivonult ellenzékéket titkos szavazást
követelni? Legyenek boldogok, hogy még
szabadon vacsorálhatnak és szabadon mon-
dhatnak felkösöntöket. A sajtót amúgy sem
kell ildőzni, mert az ügyis ildőzi önmagát,
hirdetvén a miniszterelnök nagyságát és
kéjjel várva azt a pillanatot, amidőn az új
büntetőnövéllyel a kedves sajtó nyakát
majd kitékerni kegyeskedik.

Hát még az öreg Pascis! Az aztán a le-
gény! Ez aztán az igazi huszár! Egész Hor-
vátország ellenzékében van vele szemben.
Pascis erre lecsukja a horvát ellenzék ve-
zéreit, megvádolja őket, hogy hazaárulók,
akiknek nem a parlamentben, hanem a börtö-
nben van a helyük. A horvát vezetők sor-
sában osztoznak a magyar párt jelöltjei is.
Huszáros, nagyszerűen huszáros!

Hát mikor ilyen a világ Európában,
amikor fényesen győztünk Angliában, ami-
kor Mussolini kománk és Pascis szomszéd-

dunk megmutatták, hogy mi az igazi vir-
tus, hát ilyen nagyszerű győzelmek és fényes
példák után csak nem állhatunk szóba az
ellenzékkel? Csak nem adhatunk több vá-
lasztójogot, mint amennyi eddig volt? Nem
mehetünk bele abba a gyalázatos alkuba,
hogy annyi jogot adjunk, amennyi már az
1917. évi javaslat szerint is megvolt? Csak
nem sülydhetünk oda, hogy garantáljuk a
választások tisztaságát? Csak nem aljasod-
hatunk le a titkos szavazásig! Az a címe-
regimből átörökölt uszitók és scharfmache-
rek kórusa kiálja: Vezér, ne engedj, te vagy
Baldwin, erősebb vagy, mint Mussolini, ke-
ményebb, mint Pascis, te vagy az igazi hu-
szár. És ha valaki neki békéről beszél:
„Vissza neki, jaj ki parancsom élve szegil!”

Ezt az elbizakodottságot bátrak vagyunk
egy kis különbségre figyelmeztetni, amiben
eltérünk Olaszországtól és Jugoszláviától. Az
olasz — győztes nép, mely területben és va-
gyonban gyarapodott, Mussolini Olaszor-
szágnak gazdasági rendet adott. Olaszor-
szágot a belső viszályok megsebezhetik, de
tönkre nem tehetik. A belső viszályokban
pedig, hogy melyik irány lesz a győztes és
milyen lesz a végkifejződés, azt ugyan ki
tudja, ki meri megjósolni? — Jugoszlávia —
győztes állam, mely új nagy területeket
szerzett. Hogy az erőszak fegyverének alkalm-
mazása az ellenzék mozgalommal szemben
végső eredménnyel hova vezet, ki tudja, ki
meri megjósolni?

De Magyarország ezer sebből vérzik, te-
rületét megsemmisítették, gazdaságilag le-
romlott, nyögi a házbéremelkedésre és for-
galmiadóemelkedésre alapított szanalás ir-
tózatok terheit. Magyarországnak belső bé-
kére, összetartásra, egyenlő jogra, közbiz-
tonságra és szeretetre van szüksége, hogy
megélhessen, alkothasson és legalább azt a
reményt plántálják a lelkebe, hogy mind-
nyájunk vállaltet erőfeszítése valamikor —
ha részben is — visszaszeresheti azt, ami el-
vesztett. Azért nemzetrombolás itt a faj- és
felekezeti gyűlölet hirdetése vagy csendes,
intézményes fentartása. Azért bűn itt a huszár-
os vagdalkozás, a dubaj cinizmus, hetyke
virtus álláspontja.

A miniszterelnök nem ad politikai en-
gdeményeket, Engedmény a titkos szavazás,
a becsületet választói névjegyzék, a választá-
sok tisztasága! Engedmény annak meg-
adása, ami már egyszer megvolt, de elosen-
ték? Engedmény, ami közérdek, ami megvan
egész Európában, ami a legprimitívebb poli-
tikai tisztesség követelménye és ami nélkül
komédia minden választás, és tréfa az alkot-
mányosság!

A miniszterelnök úr maga sem hiszti,
hogy a fegyveres erővel kivezetett ellenzék
a távollétében megszavazott házszabály-
revíziót — visszavonulva a Háza — egyse-
zűen mély tisztelettel respektálni fogja. Ezért

lépnyutatás a tisztelt „aktiv”, benmaradt ellenzék munkája, amely erre az amnesztiára helyezi a súlyt, vagyis a kitiltások visszavonására. Nem győzzük eléggé újlag hangsúlyozni, hogy nem az a kérdés, hogy vissza- megye-e az ellenzék vagy nem. Mert mit érne az, ha az ellenzék visszamegy és a távollétében megszavazott házszabályok kérdése az első alkalommal újabb konfliktusra vezet? Az ily bevonnásnak nincs értéke és az ilyben parlamenti csak az erőszakolja, aki újabb bejelentésekben akar gyönyörködni és ezeken akarja köszörülni államférfiúi bölcsességét. Az abnormális politikai helyzetet kell orrosolni az abnormális választási rendszer átkarításával!

Ha a kormány a külföldi huzáros példák után kevényt elzárkózik a kérdés elől, azért a kormány mellett **felülök azok az ellenzéki állambölések is, akik nem a kormányt támadták, hanem a kivonult demokratikus ellenzékét, akik a fajvédő szótárból kölcsönzött igazgatási emlékeket meg a szociáldemokrata párttól, akik a felforgatás reméneket kifetésével és a kommun emlékeinek felidézésével uszították és siettek a hasonló jelzavakat hirdető kormány segítségére és akik most, amikor a kormány hetiként visszautasítja a tárgyalást a választójog és titkos szavazás kérdésében: édes nyugalommal továbbfárgyalnak, sőt újra esalogatják az ellenzéküket, most már egyenként, hogy jöjjenek be a Háza komoly munkára. Aki bemeleg, nyomban megkapja a komolyság és nagyképtiség elsőosztályú érdemrendjét. — Nem hiszünk, hogy akadna pályázó erre a kiültetésre.**

De van egy ideánk! Talán fején találjuk a szöveget. Eszembe jut a fővárosi törvényjavaslat sorsa. A 7. szakaszban azt indítványoztam, hogy ne csak azok lehessenek közösi választók, akik bent vannak a nemzetgyűlési választói névjegyzékben, hanem azok is, akik ebből a névjegyzékből kimaradtak, de az összszáris rendjén igazolják, hogy a választói joghoz szükséges kellekkel rendelkeznek. A kormány ezt az indítványomat leszavaztatta; ámde a javaslat letárgyalása után Heinnrich Ferencnek és szabadelvű társainak megígérte, hogy egyszakaszos törvényjavaslatot nyújt be a leszavazott indítvány megvalósítására. — Járjon el a kormány e péda szerint! **Adja meg a kormány az engedményeket a legkedesebb bentlő szabadelvű ellenzékének! Adja meg nekik a titkos szavazást! Biztosítsa számukra a tisztesség választási listáit! Adja meg nekik azt a választói jogot, amelyet már 1917 meghozott!** — Mi hirdetni fogjuk, hogy Szolimán a hős, nem azok a hősök, akik kirohantak, hanem akik benmaradtak. Mi hirdetni fogjuk dicőségüket, államférfiúi nagyságukat és az engedményeket örömmel tudomásul véve szívesen elfeljük a demokratikus ellenzékét ért sérelmeket!...

A kormánypart által ajánlott ellenzék

A kormány egyik estilapja 1924 január 6-iki számában a következő meleg ajánlott sorokat írja:

— Ha a meglévő pártok közül választani kell, kizárólag abból a szempontból, hogy melyiknek programja biztat Budapesti sorsainak jobbrafordulásával, akkor habozás nélkül a Fővárosi Szabadelvű Párt mellé kell állni.

A kormánysajtó e meleg ajánlása után reméljük, hogy az ellenzéki polgárok rohanni fognak a szabadelvű ellenzék támogatására...

Kiváncsi vagyok

Kiváncsi vagyok: vajon Ripka a kisponti vásárosnok részére Amerikából fog-e hozatni fogyasztó — mérsérolókat?

Kiváncsi vagyok: vajon valóban fog-e „itt” még lobogót egyik választástól a másikig?

Kiváncsi vagyok: vajon valóban fog-e ott még Gömbös is beszélni?

Kiváncsi vagyok: vajon a miniszterelnöknek nem volt-e szívesen paktumot kötni a szociálistákkal?

A debreceni polgárok és munkások üdvözlik Vázsonyi!

Sorra lejárta azok a terminusok, amelyekre a demokratikus ellenzék szövetség elnökei a szövetség felbomlását jósolták; de ahelyett, hogy felbomlott volna, csak még jobban összeront a szövetség a reakció elleni küzdelemben. Legutóbb Debrecen demokratikus polgársága és munkássága manifeszálta lelkesedését az ellenzék mellett a szövetség nevében **Hegyess-Kiss Pál** a következő levelet intézte a Demokrata Párthoz:

Nemzeti Demokrata Párt t. Elölkségének, Budapest

Debrecenben a Demokratikus Szövetség tagjai ünnepi vacsorán vettek részt, melyet a vá-

ros demokratikus polgársága és munkássága három képviselője tiszteletére rendezett.

E vacsorán a debreceniek kívánságára megbízatást nyertem, hogy e város demokratikus polgárságának és munkásságának a Nemzeti Demokrata Párt és annak kiváló vezére **Vázsonyi Vilmos** képviselő urat iránt érzett tiszteletet tolmácsoljam.

Amidőn ezt a t. Elölkséggel tisztelettel közlöm, maradtam

közszéges hívo
Országos Demokratikus Szövetség:
Hegyesi Kiss Pál
nemzetgyűlési képviselő.

Vázsonyi, az októbrista

Ezt aztén már senki le nem mosza róla. Októbrista, a polgári társadalom árulója, forradalmárok embozója... És ha igaz az, hogy nem az a fontos, amit az ember tesz, hanem az, amit mondanak róla és ha volna Magyarországon egy olyan esodslény, aki csak a kormánypartit újságok egyes-letű fotográfáiból ismeri a dolgokat és az embe- reket, az valódi olyan szánymottra gondol moslanság, amelynek címe: **„Vázsonyi bemutatja Kö- rolytának a forrás hódolatát”, vagy „Vázsonyi a Nemzeti Tanács előtt”, „Vázsonyi a lénelési eszlé- ban”, vagy „Jász Oszkár megkoszorúzza Vázsonyi”.**

Nem tudom, az októbristák száma van-e még októbrizmus... mert a kormány száma van — a maga táborában ugyan rég leomlott ez a demar- kacionális vonal, az ellenzékét azonban elvárja, hogy a maga számára eredeti élességében meg- őrizze azt; az októbrista szociáldemokráciával ugyan maga is paktált; de anélkül alá helyezi az ok- tobrista polgári politikuskokat a szakot, akik velük szövötteknek. Október tulajdonképpen a háborús összeomlásnak egy dátumát jelenti s ha ezért fele- lősök azok, akik akkor a hatalomnak „élvezetbe” léptek, memyire felelősök azok, akiknek választó- jogi politikája megakadályozta, hogy a háború be- fejezése egy olyan parlamentet találjon itt, amely- ben már a szociáldemokráciának is történelmi vesztényelvája van...

Vannak, akik nem tudnak beleszavazolni abba, hogy Vázsonyi nem volt forradalmár, akik notórius kommunistáknak is szívesen- ben megbocsátanak a kommunizmuságot, mint Vázsonyinak azt, hogy ellenforradalmár volt; akik kobukre átlétek Vázsonyi- ra, ha valamit megbocsáthatnának, vagy elné- hetnének, vagy elfelejtethetnének neki, de üldözbe veszik azért, mert nincs miért üldözik. Más oda nem adnának, ha „kizáró- latnak” Vázsonyi, milyen boldogan nyujt- nának neki a mentőkötőt, hogy kikerülhesen a forradalom hullámaiból! Memyire meg- könyvítette volna munkájukat Vázsonyi, ha legalább annyira belesodródik a forradal-omba, mint például Friedrich; milyen más volna a helyzet, ha Vázsonyi lett volna Budapestnél és nem Gömbös...

Igy azonban — így azonban nem volt más hátra, mint az az agítató, amely most folyik, azaz a jel- szóval, hogy Vázsonyi beoktóbrizálódik a szélső- baloldalba s otthagyni a polgári társadalmat.

Októbrizmus — óh, hogyne, valamikor talán ez is lehetett politikai viámsorompó. Ma? Ma, mikor a forradalom és ellenforradalom olyan gyönyörűen keresztetődik, kavarog, testvérösül a kuruzsban, ma, mikor veterán forradalmárok megvadulnak hogy „titkos választójog”, ma, mikor az ekeartsai levél ellenforradalmi kútfő, sőt jogforrás lett és mikor törvényesen detronizáltak a Habsburg-Lotharingiai Ház, ma, mikor kiderült, hogy a kormány leparkált a parlamenten kívüli szociáldemo- kráciával — olyan politikuskok ellen, akik a forradalom proskripcióis B-listáján voltak, ma, mikor rég kiderült, hogy ami a kommunre következő tüzben és viharban végigszaludott az országon, az nem ellenforradalom volt, hanem egy harmadik forradalom, ma, mikor a reakció táborában nem nézik, hogy ki futkosott a Nemzeti Tanács elé, ki nem, ki legitimista, ki nem, ki szabaddíjválasztó, ki nem, hanem csak azt nézik: ki harcol a reakcióért — akkor a baloldalon ábrnyásabbnak lenni, a bal- oldalon az októbrizmus ellen.

az októbrizmusnak nem létező veszedelme ellen harcolni, a reakció létező veszedelme helyett.

mondvaesinált belső ellenzékének beúlni s meg- felekedni a kuruzsok és a demokráciának folyó- leges ellentételeiről... no, ez egy kisit ílan meg- képtelenség volna, mindjéna olyan nagy képtel- ség, mint az, amit ma realpolitikának neveznek.

Ákik pedig most októbrizmusról beszélnek, na- gyon jól tudják, hogy a forradalom után Vázsonyi

pártja volt az egyetlen, amelynek tiszta kondít- listája volt. Annnyira így volt ez, hogy demokrá- tának lenni: valamelyest alibit is jelentett. Annnyira így volt ez, hogy más liberális lobogóval nem is lehetett az első nemzetgyűlés választási hadjárata. Annnyira így volt, hogy

csak a „demokrata”-ság volt az a vízhatlan kényen, amelyben mauidan után lehetett vadászni a zivatáros budapesti utcán. Ité demokráta volt az első nemzetgyűlésen, mikor az összejött, köztük mindazok, akik most Vázsonyitól és szövetségeseitől féltik a pol- gári társadalmat

minél tagjai voltak a parlamenten kívüli szociá- ldemokráciával való blokknak.

Nekünk is rokonszenvesebb az a lélekvédelmas, amelynek során valaki kuruzsolitikusból lesz har- cos liberális, mint megfordítva... nem disputáljuk, vagy agítáljuk, vagy alküdük le az érdemét sem senkinek, sőt halljuk: megvannak nyilvántartást is vezetni... de ne tartunk kortörténelmi ismétlő- óráit polgári elvszárdásról, szabadelvűségről, demokráciáról azoknak, akik harminc esztendeje de- mokráta, anélkül, hogy valaha is mások lettek volna.

A liberálizmus megint, halljuk ma naponta a rendszer halottékémetől. Valóban meghalt, a grá- szos esemény azonban már negyven esztendő óta bevezetkezett s azota sirba szállt viz övezve, a szabadelvűpart is, amelynek oldalági örökösét az egypártban üdvözölhetjük. Nem bukása által, hanem diadalmas maradvány bukott el nálunk a li- beralizmus, nem azok által, akik támadták, hanem azok által, akik képviselték és részben azok által, akiket itén előretöbbségen felemelt és akik a ma- gunk recipiáltságával befejeztek látták a maguk és a liberálizmus misszióját... nem szólvá arról, hogy a liberálizmusban csak a szákmányjognak egy álmobab eszközt látták. Akárcsak Francia- országhban a Balzac Nádignemű és később azek a „Szajnaparti hadnerak”, akikről Heine szólt: liberálizmus az az „entzickesse ovus” politikai értelmű, amely aztán a liberálizmust egy plutokrá- cia ideológiájává tette, a legszűlsőbb szociálista aritáció szákmányát engedve azt a kispolgári társadalmat, amely nem akarta látni, hogy a libera- lizmus megálljon egy füstös jogszerevésnél, hogy az eszupán az új vagyonok politikai selyembőségé- legyen és kilunljon belőle minden demokratikus elem, minden nemzeti tartalom, minden szociálpo- litikai és népjóléti törekvés, ha akkor — harminc év előtt — Vázsonyi meg nem szorvta Budapest kispolgári társadalmit, ha nem épült ez a sűne az ellenállétezőben hanyatló plutokrata-libe- ralizmus és a feltörő szociáldemokrácia közé; akkor még egyszer silyosbabb lett volna itt a polgári társadalom válsága. Vázsonyi nem volt az utolsó vá- ronra soka, de — az uccéde soka: édes javarésze két front elleni — és két front közt harcba nem az ő ellenforradalmisága nem a forradalom után kezdődik, mint az itteni ellenforradalmárok jé- rőkére, de kezdődik előzár: 39 év előtt, mikor a demokrácia védtelenségét épít, és kezdődik a háború, mikor megalkotja a hadadó polgárság a háború- kasság kompromisszumos választójogit; kezdődik a forradalom előszöglet, mikor szántó egymagában áll szemben a bolsevizmus baljártól rímával, mint egy összeomló világ utolsó, elnyújtott vészjele.

Nagyon érdekes az is, hogy csak most kezdik észrevenni, hogy Vázsonyi is a polgári társadalom- hoz tartozik most, amikor, azt akarájuk konstataálni, hogy elárulta azt. Esztendőnkön keresztül üldözött vadja volt az ellenforradalomnak, most észrevessük benne a polgári társadalom támaszát, de csak azért, hogy... októbristának kiáltják ki. Hát csak foly- tassuk ezt a játékok, csak találjunk olyan boldont, aki a „ki volt októbrista” című képrevetényt így oldja meg, hogy azt felül rá, hogy Vázsonyi; és csak folytassuk azt a játékok — azt a politikai, amely a szabaddíjváros legszűresebb, legbalsztha- tallanabb tömegének a „baloldal” ellen való har- cot hirdeti a „jobboldal” ellen való harcot pedig teljesen rábírta a kormányra, amely ma is válto- zatlanul élvezi Wolfek támogatását.

Ki üdvözölte Ripkát újévkor?

Eggedül Zilahi Kiss Jenő szerepelt a tanács helyett — Egy elmaradt újévi beszéd kulisszatitkai

Budapesti életünk válságos időszaka kezdődött meg az újévtől kezdve. Az állam szállítás után a főváros ügyének rendezésére kinyitották. Az üdvözlés beköszöntése tehát fontos események közül egy, mely a jövőt jelöl. Az új év kezdetén, ahol Ripka Ferenc kormánybiztos székelt, az évforduló alkalmából nagyjelentőségű kiadványok jelentek meg, amelyek a jövő programját rejtik magukban. A kormánybiztos ugyanis szót beszélt és felhívta minden egyes illetőt, hogy üdvözölje az új évet, hogy megnyitja az új évet, hogy tudomásra hozza, tehát elkerülhetetlennek látszott a kiadvány. Az újévi kiadvány azonban egész csodálatos módon — elmaradt.

A kormánybiztos úr nem szívesen enged el egy beszédet, tehát egész biztosan megvolt annak az oka, hogy az újévi beszéd nem hangzott el. A hallgatásnak egyszerűen az a magyarázata, hogy a tanács elfelejtette üdvözölni és felköszönteni Ripka Ferencet, pedig most ő áll az egész fővárosi adminisztráció élén.

Kezeldőtt a furcsa história azzal, hogy Sipőcz Jenő polgármester megbetegedett. A rossz nyelvek szerint kormányzható betegsége van és a legalkalmasabb időben választotta ki a tanácsot. A tanácsot, mert hiszen, ha egészséges lett volna a tanács, bizonyosan megbetegedett volna azelőtt az üdvözlés szavaktól, amelyek a kormánybiztos személyét feltétlenül megilletik. A jóindulatúak hozzátették, hogy a megbetegedés és az üdvözlés elmaradása között semmiféle összefüggés nincsen. A polgármester valóban gyöngyösködött és helyette lettek volna ölegek, akik az üdvözlés kötelességét el tudták volna intézni.

Mindenestre a polgármesternek három helyettese is van. Fokhúzy Lajos alpolgármester nehezen vállalkozhatott volna erre a szerepre, mert a múltban mindenképpen azonosította magát Sipőczekkel, tehát ha logikus akart volna lenni eszékeidejében, úgy neki is ágyak kellett volna dőnie. Buszth alpolgármester még nem is olyan régen egészen közel állott Ripkához, annál is inkább, mert együtt szoktak nyaralni. A bibi azonban az, hogy azelőtt az alpolgármester a pártjairól irigyanakodni szokott és ezért kissé feszélyezte volna magát, hogy éppen a csapból fog inni a tanácsnak. Maradt volna haragúknak Zilahi Kiss Jenő még mindig alpolgármester úr, aki már annyit változtat látott, hogy minden új fordulatban bele tud nyagodni. Zilahi nem is lett volna ellene egy üdvözlésnek, mert — ahogy látni fogjuk — attól más formában nem értőztö, de mégis furcsa lett volna, hogy éppen ő veszen egy küldetését, alvénk általa tudatolva halálra van téve az a hóhér szerepe a kormány Ripka Ferenc kormánybiztosát szemelte ki, hiszen köztudomás, hogy a létszámpaszta és az ügyosztályok észszerűsége kapcsán a kormánybiztos fogja nyugdíjba küldeni, vagy végkielégíteni. Mindentől függetlenül maga a tanács sem szívesen szerepel Zilahi Kiss Jenő vesztésével, aki van annyira ügyes és okos ember, hogy ezt belátja és nem is fészorizna az ilyen előrobakot.

A tanácsnak tehát nem volt meg a veszte erre az alkalomra és így az egész üdvözlés deputáció elmaradt, ami különben nem nagyon léte a tanács tagjainak, mert valahogyan eszdeltek a kormánybiztos személyében. A Wolffekhoz szűlt tanácsalak már kezdetben mint ellenség fogadták, a régi érdemes tanácsagok pedig reményekben eszdeltek, mert nem találtak meg benne a kelte ényét arra, hogy a Wolffék exponensét hátréba tudják szorítani. Nem volt tehát senkinek sem lelkesége az, hogy megjelenjenek a kormánybiztos előtt, senki sem vállalkozott arra, hogy néhány szóval üdvözlés és nem volt meg az alkalom, hogy a jövőre vonatkozó terveit végighallgassák. Wolffék emberei már tudják, hogy a kormánybiztos nem az a félelmes ellenség, mint amilyennek magát feltüntetni igyekezett, a többiek pedig érzik, hogy segítségért érül az oldalról nem kaphatnak. Így aztán se jobbról, se balról nem respektálták az új nélláságot, amelynek hivatala lenne a főváros hajóját új és megbízható vízszere vezetni.

Minden hivatalban szokásos az, hogy a főtisztviselők előszóiban egy gatuláló ívet fektetnek föl. Mindazok, akik a főtisztviselő személyét fontosnak látják és jóindulatára számítanak, rendszerint engedve az udvariaság parancsának, megjelennek és az ívet aláírják. A városban arról süttogtak, hogy a kormánybiztos íve nagyon érdekes és pikáns. Nem azok az aláírások a feltűnőek, amelyek ott szerepelnek, hanem éf ellenkezőleg, azok, amelyek nincsenek ott. Így arról szólt a fáma, hogy a tanács tagjai közül csupán egyetlen egy főtisztviselő írta alá a kormánybiztos ívet. Es ez: Zilahi Kiss Jenő, jelenleg még alpolgármester. Január másodikán már

az összes jelentkezők főtisztviseltek és ekkor néztük meg az írást, amelyen valóban nagyon kevés főtisztviselő aláírása ékeskedett. A tanácsnokok bizony elmaradtak, de Zilahi Kiss Jenő most is ott volt az üdvözlés seregy ében, mint a mulban olyan sokszor. Ez érthető is, mert hiszen jődöje a kormánybiztos nagatartásától függ. A kormánybiztos ugyan már bizalmas közebe több-nyit kifejtette, hogy az alpolgármester állását, a haragúak alpolgármester állást megcsúszott és így Zilahi Kiss Jenő eddigi fővárosi harrierje megfűrés, de Zilahi alpolgármester oktatva mind tapasztalataiból, eszdelte meg nem adott fel minden reményét. Az idők olyan gyorsan változnak

— ezt éppen ő tudja legjobban —, bátha pár hét múlva más alól fog írni a szülő...

A tanácsnokok feltűnő elmaradása egy kissé különös számban tűnik fel, úgy látszik, mintha észbe szeltek volna, hogy az újévi gatulációt ebben az ében eltekintenek. Sokan magyarázták arra, hogy a kormánybiztos a tanács elleni ismeretes igazsáda okozta ezt az együttes fellépést. Eppen ezért több tanácsnokkal beszélünk, akikről megkérdeztük, vajjon való-e ilyen észbe szelés és arról szándékosan hagyják-e ki Zilahi Kiss Jenő alpolgármesterét? Az igazság kedvéért ki kell jelentenünk, hogy valamennyi tanácsnok állította, az ilyen felállítás ében. Mindannyiuk elcsúszta, hogy semmi fele észbe szelésről nem volt szó és bizonyára — tetteik hozzá — megfűréselték is az emberek kedveit, hogy... Megfűréselték tehát az a furcsa eszt, hogy mindannyi tanácsnok a másik tanácsnoktól várta, hogy helyettes is gatuláljon. A sok szék között így pottyant a földre Ripka Ferenc kormánybiztos...

Vázsonyit éltették a liberális párt zászlóbontásán

A vihar akkor tört ki, mikor Rassay „A Polgár“-t az asztalhoz csapkodta

— A Polgár tudósítójától. —

A „Fővárosi Szabadelvúpart“ vasárnap zászlót bontott. A zászlóbontásról ferjedelmes riportok jelentek meg a lapokban. A nagy címekkel és alcímekkel feltűrt tudósításból a szabadelvű politika alig tűnik ki, de kitűnik belőle, hogy

az egész alakulás főként Vázsonyi Vilmos személye ellen irányult,

sőt A Polgár-t is igyekeztek egyes szónokok besorozni a liberális gondolat ellenfelei közé. A tudósítás egyik része például így szól:

„Beszédükben, hettaljukban azt hirdették állhatatosan, hogy mi a gazdag szűdők, a kapitáliszták, az előkelők barátai vagyunk. Hát... szabad-e idéssülydud valakinek, aki szabadelvűnek vallja magát? (Felkiáltások: Le vele!)“

Igy, kurzív betűkkel szedve, zárójelben közzük, hogy „felkiáltások“ hangzottak el a vasárnapi gyűlésen, melyek „valakire“ azt kiáltották: Le vele! Megállapítjuk, hogy ez a „felkiáltások“ egyetlen torokból hangzott el. Nem is annyira kurzívban, mint inkább zárójelben. Egyetlen közbeköltő akadt csupán, aki Vázsonyit abszolutta. Hogy ki volt; nem kutatható. Lehet, hogy ugyanaz, aki egyik előző alkalommal azt kiáltotta ugyanabban a teremben: „Fog itt még Gömbös is beszélni!“ De megállapítjuk azt is, hogy

még az Erzsébetvárosi Körben is erős piszszegés némoftotta el azt a túbuzó szabadelvűt, aki Vázsonyi barokt megeintésére is azzal merészkedett válaszolni, hogy megabszolutta.

A tudósítások tehát tudenczósúan elferdítették ezt a jelenetet, egészen kilagyított azonban azt a másikat, mely ugyancsak a szónokoknak a beszéde alatt tört ki és

perekéjk tartó viharos tüntetés eredményezett Vázsonyi mellett és a Vázsonyi támadó szónok ellen.

Egy szentanu így mondotta el nekünk ezt a különös jelenetet:

— Elkéso érkeztem a vasárnapi gyűlésre. Ep-

pen Rassay beszélt. En már csak az ajtóban kaptam helyet és jól láthatam az egész termet. A szónok éppen arról beszélt; milyen vádakkal illeti őt a demokratápart szűdjéja és

„A Polgár“-t az asztalhoz csapkodta

Egyszerre csak a közpén egy közpöterneti angolbajusos ír elküldött magát;

— Esküszöm! Felesküldött Vázsonyit!

majd harsányan azt kiáltotta:

— Eljen Vázsonyi!

Hatalmas visszhang felelt erre a kiáltásra;

— Eljen Vázsonyi!

Kiáltottak vagy tíszet egymásután. Erre a kiáltásra egyetlen piszszegés sem mert felolni, semmiféle ellentmondás nem mert válaszolni és körülbelül

hátszáz percig harsányan éjzenzte a zászlóbontás közüsméje Vázsonyi Vilmost.

— A szónok elhallgatott, sápadt lett, perekéjk nem folytatta a beszédét, majd sekkel halkabban és enyhített hangnemben szónokolt tovább. Csak a vége felté utánának újból bátorságot, hogy barokt célzásokkal illesse Vázsonyi Vilmost. Mellette több bántak, akik ében elítélték a beszédnek a támadó részeit és hangosan méltatlankodtak is.

Kaszás Tivadar börtnykereskedőnél is érdeklődtünk a jelenet iránt.

— Nem tudom, hogy hívják azt a feketebajusos urat, aki Vázsonyit éltette — mondotta. — Minden napos csodája az Erzsébetvárosi Körnek, amint magam is az vagyok. Mikor a szónok a „nagygyapít“ emlegette, akkor kislította közbe az illető: Eljen Vázsonyi! En is, körülöttem még egy csodó ember erre szűlten éjzengették.

— Miért ne! — kérdezte egész természetesen hangon Kaszás Tivadar, aki egyike azok új polgároknak s aki bizonyára nehezen tudná megérteni, hogy miért kell támadni Vázsonyit abban a körben, amelynek ügyvezető-elnöke nemrég ünnepelte őt a Werner-fels vendéglőben és annak a szónoknak, aki ugyancsak nemrég meg egész életére szóló barátsággal volt Vázsonyi Vilmos mellett.

Fálffy Dániel nyilatkozik A „Polgár“-nak az iparosok kormányellenes hangulatáról

„Huska Vilmos megválasztása sok új hívet szerzett a Demokrata Pártnak“

Napok óta foglalkoznak a lapok azzal a válsággal, mely állítólag a szegedi iparistűllet vezetőségében tört ki. A válság okát abban jelölik meg, hogy Fálffy Dániel, az iparistűllet élnöke és a szegedi iparosok vezére a legutóbbi napokban kormányellenes nyilatkozatot tett, melyet az iparosok egyrésze nem helyeselt.

Kérdést intéztünk ebben az ügyben magához Fálffy Dániel v. kormánybiztoshoz, aki a következőket mondotta A Polgár munkatársának:

— Több ízben terjesztette a szegedi iparosság sérelmeit és kívánságait a kormány elé. Legutóbb az iparistűllet vezetősége személyesen jött el a miniszterelnök úrnál, a sérelmek orvoslását kérve.

— Hogy ennek a lépésünknek mi lesz az eredménye, nem tudjuk. A tapasztalat azt mutatja, hogy

a kormány három esztendeje semmit sem tett a kispárosság érdekében.

sőt még azokat az intézkedéseket sem vállalta be, melyeket nekünk sérelmeink orvoslására tett. Mi most is türelmesen várjuk meg újabb lépésünk eredményét.

Várunk az országos iparoskongresszusra, melyet február hónapban hívunk össze.

Ha azonban sérelmeinket eddig az időpontig sem orvosolják, kénytelenek leszünk a kormánytal hitál fordítani.

— Válságról, mely a szegedi iparistűlletben kitört volna, szó sincsen. Ellenkezőleg, tömegesen kapom az üdvözlő táviratokat és leveleket kispárosok köréből, melyek azt bizonyítják, hogy a kispárosság szolidáris velem

és helyesli lépésemet. Különbben pedig nekem mindegy, mit tartanak állásfordulásmórnál. Megyek előre a magam útján, mely szerintem a kispárosság nemzeti jelentőségű érdekeinek és céljainak előéréséhez vezet. Nem bánom azt sem, ha egyedül maradok. Annnyit bízhatok, hogy

Huska Vilmos megválasztása nagyon jó hívet keltett a kispárosok között és sok új hívet szerzett a Demokrata Pártnak,

mely egy vérből kispárost iuttatott a nemzetgyűlésbe.

Fürdőszoba berendezések
autogelsor és gázfűrdő, kályhajavítások
épületbelső munkát
WIESEL ADOLF
VI, Vilmos császár út 47. Telefon: 91-20

A PESTI POLGÁR NAPLÓJA

Irja: KRÚDY GYULA

Pest szerelmese: Podmaniczky Frigyes

Mostanában gyakran forgatott báró Podmaniczky Frigyes Emlékiratát, annak a báróé, akit életében (a ruhái miatt) kockás bárónak csúfoltak Pesten, de akindél szerelmesebb talán senki se volt ebbe a városban.

Ah, mily szerelmes volt városába ez a császárszakkalás férfiú, akire még sokan emlékeznek, amint a régi Keresesi úton álltipegett a Pannónia felé, miközben tiszteletre megállították a lovasutat és az ifjú Glück Frigyes úr, fogadó-sztyája megbízásából, fehér szalvétával várta a bárót a szálloda előtt!

Szerette ezt a várost olyan holtigártó szeretettel, amilyennel a régi lovagok hordták a szivükben egy nő areképét, akiért akár a Szentföldre is elmentek volna... De Frigyes nem ment még a Margitszigetig sem — mert már az Óbudához tartozott —, és ha rajta mulik, sohasem mezdul ki vala a Cukor utcából, amelyet mostanában Károlyi utcának neveznek. De hát a Vásártérre kellett költöznie (amelyet manapság Erzsébet terek hívnak), és itt szemantuja volt annak az aktusnak, amikor az 1880-iki kemény télen József nádor parancsára a Károlyi-kaszárnya bakái kivágyták Pest összes előfőt, hogy szétösszák a diderőgő szegénység között. A nádor karácsonyi ajándékának színta a vásártéri palatánok, valamint a városlegelt fasor nyárfaft a pesti szegényeknek... Sajnos, a kipusztított, fátalan Pestre a következő tavaszok már mezerőkezett az a különös vendég, akiehez aztán Frigyes bárónak elég hosszúra nyúltó életében még kétszer volt szerencséje... Hiába vált elnökéget a Közmunka Támaszánál, a kolera ellátogatott majdnem minden esztendőben Pestre, amíg az necák fát ismét megnövekedtek. (Az Emlékiratokban olyan keserves emlékek meg városa pusztulásáról, hogy el-fásarodik az olvasó szíve az öreg szerelmes bánatán. De nem bonthatták le egyetlen régi házat sem a városban, hogy az Emlékiratok írója ömlesztve meg ne álljon a kőművesek csákánya felett, miközben noteszébe felgyezte a régi pesti ház utolsó lakóinak a nevét. Azt lehetne mondani, hogy Podmaniczky Frigyes volt az utolsó pesti polgár, aki részint névszerint, részint személyesen ismerte összes városi polgárait. Minden ember ismerőse volt a Váci utcában, a Koronahereg utcában, a Keresesi úton — nagyon rossz üzletet csinált volna az a pesti betörő, akinek ahogy lett volna guszta, hogy a báró ruháft ellopja... — Száz lépésnyire felismerte vala a pestiek a különös mintájú rubikát, amelyekhez hasonló legfeljebb Indiában viselt egy exotikus gyarmatlapot. Pest öreg szerelmese jó hetven esztendőig járta ft a Keresesi utat és akkor sem jutott észébe a keserűség a mult idők miatt, amikor a város szemmel láthatólag átalakult, bángosan törődte, de már tökrémet vidéki családok helyezkedtek el a pesti patriciusok házában, akik minden kegyeletes öböl nélkül mennek végig a Cukor utcán. Sőt bérles férfi módjára le tudott mondani arról a megkülönböztésről is, hogy a kedvéért megálljon a lövónat a Keresesi úton... A Nagy körút már javában épült, tombolva, villamos vonaton közelgett az új Budapest.

Aforizmák és képek

VÁZSONYI VILMOS beszédeiből

A mi új szentélyünk, az egyetérté házasított templomtól különb fel kell építenünk, mint az óstemplom népe felépítette a lerombolt szentélyt, egyik kezükben ezekkalakállal, mint építő kőművesek építtek fel az új Magyarországot téglafalait és másik kezükben legyen a kard, a munkának, a jognak és az igazságtartásnak a fegyvere.

A politika nem hasonlatlan időcsérvés. A politika nem lehet más, mint a polgárság és a minden-napi életben való kiszolgálás; a politika nek az a célja, hogy biztosítsa az élet becsület munkájának eredményét, hogy biztosítsa iadvaknak jövedt és ügyét, hogy az a lehetőség szerint szép és jó legyen.

A harcokban mindig az a legnagyobb dicsőség, akire az ellenfél a legnagyobb és leggyilkosabb golyószópot szítja. A harcban az ellenfél kapott seb halált okozhat, de nem fájhat, mert ez a harcunk a sorsa; csak az a golyó fáj, amelyet hitlenül, öblötől vagy hátulról lönek az emberre.

A politikus egy életen keresztül nem gyűjtet össze egyebet, csak egy marék virágot és egy marék gyűlölet. Egy marék virágot, amit lepréssel, csak a szép kőművek említenek; és egy marék gyűlölet, csak elítélésfalatának és küldetmeinek eredménye, amelynek közgazdaságból keserű ízt származik, de ez a keserű ízt az igaz kőművek talán néha jobban eszik, mint a préselt virág illata.

Stenografus.

E. J. Gumbel: „Vier Jahre politischer Mord“

Kövés lehangolóbb, nyomasztóbb könyvet lapozgatunk, mint a pusztulásnak ezt a statisztikáját; a legborzalmasabb népszámlálás folyik benne, száz-negyvenkilenc ádalon keresztül holtakat számlálnak össze, négy esztendő német polgárháborújának áldozatait és az elgömböskt szinte összeszokának a holttestnek súlyától, amelyeket hátukon elpennek. Dante körmenetben vonulnak el előttünk a „jobb oldali” és „baloldali” vérengzők, orgyilkosságok, tömegmészárlások halottai; a Vorwärts ostromának parlamentérei; Liebknecht és Luxemburg Róza; a legelt erőiben agyonlőtt spartakisták; a spartakistáktól legyilkolt Kohlmann; a hercevisi áldozatok a lehrli fogházban megleslőnt matrózok; Kurt Eisner, akit gr. Arco-Valley hadnagy golyóba lertelt le; von Garais ömny és Orell képviselő, akit a kommunista gyilkosok löttek le a képviselőházban; a bajor kommunáldozat: báró Seidlt, Berger tanár, herceg Thura-Taxis és a többiek; Georg Graf és a május 14-iki necai harcok áldozatai, amelyekben a kormány visszafoglalta München; a tizenkét perelchi munkás, akit a Lützow-költőnnyel vették ki; huszonegy katolikus legényegylet tag, akit mint spartakistát dénuálták; Karl Carus szocialista képviselő; Bräuber; Walter Rathenau. Meg kell jegyeznünk, hogy a szerző jobboldali gyilkosságok áldozatainak mondja azokat is, akiket a szocialdemokrata Ebert elnök kormányának csapatai vérezték ki, ami mindenesetre komoly óvatosságra int a könyv tendenciájával szemben. A szerző szerinti a jobboldali gyilkosságok száma: 351, a baloldaliaké 23; a datal szerint 354 jobboldali gyilkosságot kímérték 90 évt és két havi börtönbüntetést, 700 márká pénzbüntetést és egy életfogytiglani fegyház; a 23 baloldali gyilkosságért: 10 halálos ítéletet, 248 évt és 9 havi börtönt és három életfogytiglani fegyház. A gyilkolásoknak ebbe a rénsztatisztikájába nem vette fel — mint mondja — a szerző a tüntetések, forlaszharok, lincesekek áldozatait, pedig adatai szerint, csak a Kapp-puccs uccai harcok közt százzal hultak el az emberek mindkét oldalán. Nem vette fel a statisztikába a Königsbüttenbe aryonlított 20 sztrájkoló munkást, a kőpenéki necai harcokban elcselt Reichswehr katonákat és kommunistákat; nem vette fel azokat a gyilkosságokat sem, amelyeket Szászországban követett el a felzavart tömeg (Neuring hadügyminiszter, von Klüber alvezredese); nem vette fel azokat, akiket a rajnai tartományokban löttek agyon, nem vette fel azokat az eseteket, ahol kétes maradt, hogy melyik fél a támadó (mint például a breslani necai harcoknál 1919 február 13-án); nem vette fel azokat a gyilkosságokat, amelyek nem volt német belpolitikai motívumuk; nem vette fel az esseni és schönebergi rémtetteket; nem vette fel azokat a gyilkosságokat, amelyeknek — mint mondja — nem német „belpolitikai” motívumuk voltak, mint például a szocializmusmérényleteket; nem vette fel azokat a gyilkosságokat, melyeknek hátterében személyes bosszú volt, mint például Hanse képviselő meggyilkolása, valamint azokat az eseteket, amelyekre névze nem voltak pozitív adatai.

A „Politikai gyilkosságok szociológiája” cím alatt sokat foglalkozik a szerző a német közvélemény aprajával, valamint a háború és a háborús felelősség kérdéseivel, a közvélemény megtevesztésének kérdéseivel, valamint a forradalommal és a lékeszervezőkkel, nem fel azonban arra a kérdésre, hogy mikép lehetséges, hogy mindaz az országban, amely valaha a rend mintáblama volt, amelyről valaha az a szálloige járta, hogy tíz hatóságú közege kelle ahhoz, hogy valaki felvegyen egy lejtett székben, amelyen hatalmas fénykörnyében is inkább kevés volt a politikus és politizálás, mint sok, mely világászoló tüneményét nyújtotta annak, hogy egy alapjában fondális struktúra és rendi közszellem mellett is megemerkorja a legrököletesebb személybiztonság uralkodik — de azon a fondális és rendi alappon megteremtette az industrialitásnak és tudományos fejlődésnek amerikai méretét; amerikai kapacitá nélkül, és hogy azon a fondális és rendi alapon modern szocialpolitikát épített föl, amelyet a többi nyugateurópai demokrácia azóta se közelített meg... hogy szóval, mikép történhetett az, hogy a rendnek ez a klasszikus földje, az „Organisation”-na és „Grossbetrieb”-nek ez a földje; a legvéresebb politika furor szüntere legyen; olyan események, amelyekben mintá a XIV. és XV. században olasz városállamok vendéltének lélekvándorlást látá a szemelő... a régi Velencének vagy Firenzének módszereit, hogy a Taine öse szemléltetésében megvalósuló régi Korrikának politikai vérbosszúját — abban az országban, amelyben közben ez a világ legkötönyebb gépei, kőművesek, bősévesek, technikusai, gyarai, szocialpolitikusi és humanistái dolgoznak.

Nem egy formában fölveti a kérdést a szerző is — anélkül, hogy elfogadható választ adna rá. Szerinte a német kőrtársaság nem a német polgár küzdelmeinek eredménye, hanem a szomorú harcokt katasztrófák következménye. Magát a forradalmat is ez szálte, nem pedig valami évtizedes előzetes felkészülés. 1914-ben általános elégedettség volt Németországban, az élet szívnélva emelkedő. Weimar óta névleges demokrácia uralkodik, minden német egyenlő a törvény előtt és a köztársaság valóban demokrácia — az ellenséggel szemben. Ugy látszik, hogy a szerző ebben látja a véres zűrvárat okát: hogy a demokrácia államforma jégkörge alatt valóban a reakció érvénylik; de ez legfeljebb csak egy ban csak folytatása a szerző első hasonló munkájá: ok a sok között. Meg kell jegyeznünk, hogy ez a könyv alapjában véve csak folytatása a szerző első hasonló munkájának, amelynek címe: „Zwei Jahre Mord”, amely rendkívüli feltűnést keltett annak idején a német politikai világba, interpellációk sortíze ropozott körülte és a biradalmi igazságügyminiszter is foglalkozott vele — aki, mint a szerző az előszóban mondja, megállapításait ismételtlen megerősítette anélkül, hogy a gyilkosokat megbüntették volna. Behatán foglalkozik a könyv az úgynevezett titkos szervezetelek organizációs eszközeivel, szocialis struktúrájával, eljárásai módszereivel, pl. a móddal, ahogy iratokkal beszereznek okmányokat gyártanak, gyilkosokat bérelnék — de inkább csak a szélsőjobboldali szervezetek tárgyalja, amelyeket részletesen is le sorol, különösen kiemelve az „Organisation C”-t és a „Freikorps Oberland”-ot... ezenkívül még vagy ötven titkos szervezetről emlékezik meg. Előszó bálításban foglalkozik a jobboldali sajtó szerepével, amelyben minden jobboldali gyilkosság után ölelezként rémként terek vissza ezek a szavak: „Mi ellitünk minden politikai gyilkosságot, bárhonnan is jöjjön az” — „német ember lyesim nem is tehet” — „elene vagyunk minden ilyen eszeledeknek”... Könyve végben szembeállítja a jobboldali és a baloldali „Mordtechnikát”, a régi és a modern politikai gyilkosságot s azt a sőtét redimét szűri le, hogy a régi világban a politikai gyilkos főbét közeztartott, mint az új időkben. Sőtét, szomorú és kétségbejótó dokumentum ez a fizet és mély depressziót kelt mindeközben, aki a háború utáni Európa moralitásában hinni akar; fáradtan hull ki kezünköl a fizet és — örök illuzionizmus! — várjuk, hogy valaki megérfolja.

Polonius

Ripka Ferenc a választási bizottságokban győzött az ellenzéken

A belügyminiszter Ripka kormánybiztos, úr javaslata folytán a Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának újraszervezéséről szóló 1924. évi XXVI. te. alapján a választási bizottság tagjait kivégezte. A kivégezések a kormánybiztos úr a uapilapokban azzal a kommunikóval közölte, hogy „a belügyminiszter úrral egyetemben a kivégezések körül a legelőjárásban járt el és hogy figyelemmel voltak a pártoknak az egyes választókörökben levő „érvizonyaira”.

Pártunk a legutolsó községi választások alkalmával a szavazatok 40%-át kapta, sőt a VIII. választókörökben, — ahová én pótlagul kivégeztettem — a községi választások idején dühöngött terror dacára pártunk a szavazatok 40%-át kapta, míg az úgynevezett liberális és keresztény pártokra és fajvédőkre, akik ennakidején egy listán vonultak fel, a szavazatok 54%-a esett.

Nem merém hinni, hogy a kormánybiztos úr, akinek, — mint Budapest székesfőváros ezidei főnökén — a polgárságunk hangulatát ismernie kell, abban a hitú illúzióban élne, hogy a választók politikai hitvallásukat a legutóbbi választások óta megváltoztatták volna olyképpen, hogy szavazatukat most már a nagytökei képviselő, úgynevezett „szabadlejtő párt”, vagy az ezen párttal párhuzamosan haladó Wolf és egyéb fajvédő elvet hirdető és kormányzómozgató pártokra adák. Ha ilyen hitú ábrándokban ringatná magát a kormánybiztos úr, úgy ajánlanám neki, hogy nézzen szét egy kissé a fővárosban és különösen a külső választókörletekben és győződjék meg személyesen arról, hogy a liberális és Wolf-pártok által támogatott kormányzati rendszer hová juttatta a főváros polgárságát. Állapíts meg, hogy a kiskereskedő, kisiparos, tisztviselő és munkásain azval a székesfőváros dolgozóit és hogy milyen méretekben roszallódnak le, milyen szörnyű módon szenvednek az igazságtalannal elosztott tehők silya alatt milyen biztosan haladnak a tökrémetés felé.

A kormánybiztos úr a leandott kommunikációjában azt is mondja, hogy nagyon nehéz volt a négy rendezés és négy pótlagságot a hat kézdő párt között igazságon megosztani. Ez a megállapítás is helytelen, mert tekintettel arra, hogy minden bizottságnál egy előlki és egy alelőlki hely is rendszerszített, bizottságoként nem négy, hanem hat rendezetagsági hely állott a kormánybiztos úr rendelkezésére: ezzel szemben a kormánybiztos úr az előlki és alelőlki hely betöltésénél a főváros két legerősebb pártját, a demokráta és szocialista párttal majdnem teljesen mellőzte. Így felt Ripka úr „loyal...”

Zala Zsigmond

gyárigazgató, v. székesfővárosi bizottsági

„PYRAMIS” MAGYAR FÖLDBIROKOSOK ÉS FÖLÜBERLŐK KERESKEDELMÉI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA Budapest, Teréz körút 26 Részvénytöke: 1.600.000 K Bankosztály, Gabonaszotály, Lisz-, vetőmag-, mezőgazdasági gép-, műtrágya-erőátvitel-, műszaki és biztosítási osztály

KÖZGAZDASÁG

Adóerkölcs

Írta: Dr. SZALAY MINÁLY

A Kereskedelmi Csarnok új elnökséget választ

Rotter Zsigmond nyilatkozza az elnökválaságról s az OMKE-val való fűzőről

A legnagyobb közlésök szerint a Kereskedelmi Csarnok vezetőségében néhány több irányban erősítő kezdeményezés merült fel s ezek során többek között Rotter Zsigmond, a Kereskedelmi Csarnok elnökében az a gondolat merült fel, hogy az ellentétek elsimításáért érdekében lemondjék elnökségéről.

A Kereskedelmi Csarnok vezetőségében támadt differenciák nem új keletűek. Ezeket egyrészt az a körülmény idézi elő, hogy a tagok közül igen sokan nem tartják szerencsének és kívánatosnak, miszerint a mátt súlyos gazdasági időkben egy olyan kimondottan kereskedelmi jellegű alakulás jelen, mint amilyen a Kereskedelmi Csarnok, egy bankvezér álljon. Madarassy-Beck Gyula bár személyi kiválóságait mindenütt osztályon méltányolják, azonban a legjelentősebb bankvezérektől sem kívánható, hogy egy személyben exakt kereskedő is legyen.

Az ellentétek egy másik forrása, hogy a tagok sorában többen az OMKE-val való fűző érdekében folytatnak propagandát s ennek a vezetőségben is akad szószóla. A tagok túlnyomó többsége azonban — megállapítást adva — teljesen elbizonytoltan tartja az OMKE-val való fűzőnek a mostani időkben való relevanciáját s semmi körülmények között nem adja beleegyezését ehhez az egyesüléshez. Amennyire a tagok elé hozhatnák ezt a kérdést, bizonyára túlnyomó többség a mai állapot fenntartását kívánja megőrizni.

Egyébként a Kereskedelmi Csarnok választmányja esztendőnkben este ílést tartott s ez alkalommal Madarassy-Beck Gyula elnök bejelentette a maga s az elnökség lemondását, mire a választmány január 29-ére tűzte ki az új választásokat megőrzését. A választmány álést 200 tisztviselő vasárnap kivette, amelynek keretében Rotter Zsigmond, a Csarnok elnöke hosszabb

beszédben mutatót rá azokra a káros körülményekre, amik a Csarnok békéjét újabban megbontották s hangsúlyozta, hogy sohasem volt talán oly szűkös, mint éppen manapság, a legteljesebb egyetértésre, ami nélkül a Csarnok aligha léphet fel egyégesen az érdeket ellen intézett különféle támadások ellen.

Alkalmunk volt egyébként Rotter Zsigmondal, a Csarnok alelnökével az elnökség válságáról beszélgetést folytatni s ez alkalommal a következő információkat kaptuk:

— A Csarnok esztendőnk esti vasárnapján hosszabb beszédben felmaesoltam a tagoknak bizonyára többségi véleményét, hogy a mai súlyos gazdasági időkben igen szűkösnek kell az az álláspont, hogy a Csarnok inkább esetleg egy érdeketlen szemléletű lehet. Igenis legyen érdeketlen, legyen testülettelkésül maga is kereskedő s érteze a saját börtön-tésztén keresztül azokat a lapidálakat, amiken mostanság a kereskedők keresztülmennek. Ennek a fel-fogásomnak a vasárnap részvétel tagok erősen helyeselték. A legnagyobb reverenciával viseltetnek báró Madarassy-Beck Gyula illusztris személye iránt, de hát végre neki is he kell csak látnia, hogy a mai nehéz időkben bankember nem hadakozhat megfelelően a kereskedelem érdekében. Mintán Madarassy-Beck azt hiszi még mindig, hogy ez a vélemény a Csarnok körében nem általános, volt szükséges az elnökség újra való megválasztása.

— Ugyancsak a beszédem során egy-szersmindenkora leszögeztem, hogy az OMKE-val való fűző gondolatja teljesen idegen a tagok túlnyomó többsége számára s így egyedülállóan nincs értelme, hogy egy-csok ebből az irányban exponálják magukat.

7000 elbocsátott banktisztviselő közül eddig 126 hivatalnokot helyezett el a PTOE

A bankok leépítő politikája következtében az utóbbi hónapok során mintegy 7000 banktisztviselő vált állástalannak. A Pénzüneti Tisztviselői Országos Egyesülettel nyert információk szerint az elbocsátott tisztviselők közül eddig mindössze 126-ot tudott új állásba juttatni az egyesület. Az állástalan tisztviselők egy része a végkielégítési összegük morzsáin élvezi; egy másik részük a vidéken próbál elhelyezkedni. Igen sokan persze kíváncsiak tervekkel foglalkoznak s erősen tanulnak nyelveket. Maga a PTOE háromféle nyelvi kurzust tart nem a tagok részére. Felmerült az a terv is, hogy a tago-

kat ipari munkák elvégzésére kényszerítik, azonban jelenleg az ipari-szakmákban is oly sok a munkanél-kül, hogy ettől a tervtől el kellene állni.

Feljebb különösen az idősök életkorú állástalan banktisztviselők helyzete vált igen szomorúvá, úgyhogy a PTOE külön akciókat kezd legalább ennek a kategóriának a megmentése érdekében, melynek tagjai éppen magasbörz életkorú folytan nem igen vannak abban a helyzetben, hogy elpályázzanak válto-tassanak. E többnyire családok existenciáját málta-zó való segítése a gazdasági élet legjelentősebb köte-léségeihez tartozik.

A nagybankok monetarizálni szeretnék a kül-földi kölcsönöket. A fővárosi vezető pénzünetek-kerében már hosszabb idő óta kölcsönös purparólók folynak abban az irányban, hogy miként lehetne egy bankközi szervezettel létesíteni, mely szintén egyedül volna illetékes a külföldi tőket Magyar-ország felé irányítani. A nagybankok szerint az ország gazdasági presztízst igen aláássák azok a kölcsönök egyéni próbálkozások, amelyek mostanában külföldi kölcsönöktől kiláncolódnak, s sok esetben az ország gazdasági viszonyairól megjelölés hánis képet állítanak a külföldi tőkek elé. A nagyban-kok — hírt szerint — a kormányköröket szeretnék most megmérteni terveknek s amilyen időkben, korántsem lehetetlen, hogy már a közeljövőben idebe fog lépni egy állami felügyelet által működő, internacionális vonatkozású kölcsönkövetési szerve-zet, és pedig a kikötőszágra, anyongyámközdésre által magyar gazdasági élet nagyobb átjárására. Remélhetőleg az érdekelteknek lesz majd egy-ek száruk a szervezést ebből, mielőtt az a megvalósulás stádiumába lépnék.

Befejeződtek az elbocsátások a bankokban s ebből dolgoznak az egyes osztályokban. A fővárosi pénzünetek az utóbbi hónapok folyamán szinte egyenlőre szervezetre szorították a tisztviselő számát s ma már csak nemzeti egyetemesítést is, melynek tisztviselői létszáma jóval alulmár az a háború előtti szinten. A bankok s vállalatok az el-bocsátásokat kivétel nélkül a megcsappant munká-

val indokolták. Annál különösebb, hogy mostanában akörnyék inteztet egyes osztályban a késő esti órákig dolgoztatják a tisztviselőket az összetörődött munkanagyt folytan, tehát a munkaadók mégsem túlságos tervszerűségeket jártak el az alkalmazottak-kal szemben. Természetesen a tőlörök sovánny díja-zása megfelelőbb a bankok politikája számára, mint a rendszeren fizetett alkalmazottak újabb szükséges szaporítása. Hát ahol mégsem fizetik a tőlörököt?

Újabb akció készül a kisipari hitelek dolgában. Milént ismeretes, a pénzüneti kormány eddig mint-egy 13 milliárd „olcsó” hitelt bocsátott az üzemi-tökében szűkülő kisiparosok számára és pedig a Pénzüneti Központ s ezenkívül még egy más közvetítő bankszervezet útján s így a kölcsön leg-alább 22—24% kamattal volt csak felvehető. A P. K. körében újabban folyamatos tanácskozá-sok indultak meg, hogy miképpen lehetne egy újabb összegget a kisiparosok rendelkezésére bocsátani és pedig az eddignél olcsóbb kamattalékkal mellett. Hogy a P. K. vezetősége ne sokat törje a fejét az új metoduson, két személyi indítványval szolgálhat-unk mingyárt: először is kapcsolja ki a P. K. a közvetítő bankszervezetet s ezáltal mingyárt olcsóbb lesz a pénz 3—4%-kal; az pedig, hogy honnan te-raszta elő a P. K. a szükséges összegeket; ugyan-csak nem okozhat kihívásokat fejérest, hiszen a P. K. hetenként legalább 40 milliárdot helyez ki a bankoknál napintézet — magyarul hetenként fel-mondható készpénz — alakjában.

Adóerkölcs — magyarul — adómorál. Ezt a szót gyakran, igen gyakran hallani mostanában és főleg hivatalos oldalon, valahányszor új törhet készülnek a polgárság nyakába szólni.

Mi is az adóerkölcs? Az adózó alanyok kötele-sége, hogy vagyonukat és jövedelmüket az utolsó fillérig vallják be és ezzel módot adnak az „állam”-nak az adók helyes kivetésére és behajtására.

Az „állam”-nak mondott hivatalos körök, melyek összességükben és egyédkéntben csupa XIV. Lajosnak tartják magukat és azt hiszik, hogy tényleg ők az állam, kiknek kedvéért szeltek és el a misera plebs contribuens, a nyomorult adózó nép: azzal indokol-ják a képtelen magas kulcsú adókat, hogy úgy se valjja be senki a valódi adatokat és csak kerülő úton juthat az „állam” az őt megillető jövedelmekhez.

Van valami a dologban és a hivatalos köröknek igazuk volna, ha adóbeszédök és adótervek egyenlő erkölcsi alapú állanának.

Ha állanának! De nem állanak. Már a nem de-mokratikus rendszerben, a kivételések és behá-tások erkölteselensége. Olyan adórendszer, mely az állami bevételeknek kétharmadát vagy még ennél is többet kövelet, úgynevezett fogyasztási, forgalmi, stb. adókra alapítja, gyökeresen erkölteselen.

Ez a tétel alig szorul magyarázatra. A szegény ember, aki a falat után, melyet lenyel, a rongy után, melyet magára szed, fogyasztási és forgalmi adókat fizet, szászoroka jobban nyúgi az adóterhet, mint a gazdag ember, aki jövedelmének 7%-át fizeti adóba.

Azán az a 75%. Van egy pénzünetminiszter ren-delet, hogy senki se fizethet több adót, mint össz-jövedelmének 75 százalékát. Visszajárk csak meg ennek a rendeletnek a morális oldalát. Mondjuk, hogy valakinek van 300 millió évi jövedelme — ami rendszer jövedelem — és ezt be is vallja. Fizetno tehát 225 millió adót és maradna neki 75 millió, melyből lenemnek még a házbér után a kineésári járulékok a fogyasztási és forgalmi adók. Kérdjük, mit marad ennek az embernek a megélhetésre, ha betű szerint járnak el vele szemben és ha 5 hetű szerint vall!

Es hogy állunk a morállal akkor, ha az anders nek a mondott összegnél kisebb és még kisebb jöve-delme van?

Azán hol van a morál a 800 koronás létmínt-mában. Vajjon melyik koldus tud ebből megélni? Es hol a morál akkor, amikor minden várn-As adórendezés vagy szervezés mindig emelést jelent?

Es hol van a morál akkor, amikor 3000-as kulcs szerint számítják az aranykoronás jövedelmet és 17000-as kulcs szerint fizetik az adót?

Es hol van a morál akkor, ha az aranykulcs az állami kifizetésekben 15000 és a beszedésekben 17000?

Es hol van a morál akkor, ha pl. a telefon-költszerek előteget szed be és ezt évek múltán valorizálattalau fizeti vissza?

Arról nem is beszélünk, hogy hol van a morál akkor, ha különböző felszadalmi osztályokkal a poli-tikai — megvalljuk, hogy a mindenkori politikai irányzatok szerint különbözőképpen bánnak el?

Es hol van a morál, ha a bankok nyíltan hirdetik, hogy ők nem tudnak becsületes mérleget csinálni, mert az adótervények és rendeletek lehet-lelenné teszik a becsületes mérlegelést?

Ebből a dilemmából csak egyféleképpen, csakis tisztá demokratikus adózási rendszerrel lehet kijutni. Es mi a demokratikus adórendszer?

1. A kivetett adók (fogyasztási és forgalmi adók) megszüntetése.

2. Az egyenesadók lehetőleg egy adónemre való összesítése és minden mellékletintelt nélküli progresszívításban való megállapítása.

Akkor lesz morál az adókivetésben és adóbeszédében egyaránt és a legszigorúbban lehet büntetni azokat, akik akkor is hamisul vallanak.

Végül az adózás terén sem ártana az állam köze-gelnek megtanulniok, hogy ők az államnak nem azai, hanem fizetett alkalmazottak, ha úgy tetszik szolgák.

A középbankok fűzője. Az újév kezdete óta újabb megbeszélések voltak kezdetek a középban-kok sorában, melyek kimondottan fűzőszellelű tranzakciókat készítenek elő. A megbeszélések során természetesen minden egyes bank lehetőleg szepitni igyekszik helyzetét, hogy így a fűzővel kapcsolat-ban minél nagyobb előnyöket érheszen el. Legköz-lebb új tárgyalásokat fog kezdeni az Iparbank és a Magyar-Német Bank is. Allandóan tárgyal a Fu-bank s újabb lendületet kapott az Egyesült Fő-városi és a Földhitelbank közti tárgyalás is. A Mobil Bank sem zárkózott el egy megfelelő fűző elől s a Lőszárműbank pedig komoly előzárüle-tekkel tart a Kereskedelmi Hitel és a Forgalmi Bank beolvadására. Kevésbének tehát a bankok, s legutóbb ezzel közeledünk a békébeli helyzethez.

KAMARA Harold Lloyd kacagató vígjátéka **Dr. JACK** 5 felvonásos vígjáték **A zöld istennő** amerikai attrakció 10 felvonásban
január 9-15-ig
Előadások hétköznap és va-sárnap 7/8, 9/17, 8, 10 órákor

SZÍNHÁZ

Lovagias ügy is lesz a Haskell-afférból

Hogy lett a „ballermesterből” diktátor

(A Fővárosi Operettszínház) Művészi körökben általában feltűntetett kellett az a botrány, amely Jack Haskell a Fővárosi Operettszínház amerikai rendezője körül keletkezett. Haskell új programot előbb igazoltatta a színház egyik helyettesével, majd szabványosított ki-parancsolt a színháziól Tapolezay igazgatót, szóval lefektette. Az ügyről a következő érdekes részleteket tudtuk meg:

1. A Fővárosi Operettszínház igen jól megy. A „Nőtárs Értékelő” átlag 80 szavazóhoz házak mellett érkező szavazatait, ami a rossz konjunkturában azt jelenti, hogy a közönség nagyon a színház fogadta a színházat. Mindkét rendező, Szabolcs Ernő és Brody István hivatalos magyarázatot állanak, amit a színház színekre közölt. Amíg megkezdődött a színház, addig Jack Haskell megjelensé, aki mindenki balra mutatott, tartott, azt hitte róla maga Szabolcs is, a színházban lévő rendező. Már a próbák alatt derült ki, hogy:

1. Haskell nem ball mester, hanem Blumenthal barátja.

2. Haskell nem alárendelt közeg, hanem teljes hatalommal.

3. Haskellnek jogában van a félig kész darabot előadni és más juttatni helyette.

Ez utóbbi joggal élt is. Kibővít a Szabolcs-Szlatinay operettet és behozta helyette a „Halló, Amerika!” című revüt, amely Amerikában 2200 szor ment. Aki nem hiszi, olvassa utána.

A próbák alatt az is kiderült, hogy Haskell mindenkielőt összevessz. Olyan házartos, mint egy vendég feladandó. De minden elcsúszott neki a Fővárosi Operettszínház nobilis vezetői, mint általában igen ért a mesterségét, már pedig a siker a fontos. A legelső után haladt már a „Halló, Amerika!” amikor a szerdai próbán Haskell — véletlenül vagy szándékosan — befellegített a színház egyik helyettesébe. Látnia, veszekedése, sírogása, amint az már vidám operettnek szokás végül az after Tapolezay-ny, a színház galambtelki igazgatójával.

Az est után volt alkalomunk beszélni Mr. Haskell-el, aki nyomatékosan kifejtette, hogy egyáltalán nem volt szándékában a színházfőigazgatóval megvárni. Csupán arról lehet szó, hogy a művésznő a színházban felelt a talán ekkoriban hozott el a lába.

Az esettel kapcsolatban két hírt van. Erősen emlegetik, hogy Haskell úr nem felejt be a rendezés munkáját, hanem még *penning* előtt *hazamegy*. A darab sorsát akkor sose kell feltélni. A magyar rendezők ezután is izlással és tudással álltak meg.

A másik hír az, hogy a megteremtett művésznő tisztelői, akik csak az újságokból értesültek az afférről, lovagias útra akartak menni az ügyet. Szerdén most magyarokként neki, hogy amerikaiak nincs érdeke az ügyben. Az ügyeknek őt lebeszélte az igazgató ilyen módjával.

Régi színházi kabalá szerint csak az a darab az igazán siker, amelynek premierjét nagy veszekedés okozik meg. Ha ez a féltel igaz, akkor a „Halló, Amerika!” sikere meg a legnagyobb amerikai siker is lepiálja.

* Január 21-én lesz az Antónia bécsi premierje. *Edvár Sári* és *Leopold* Menyhért legnap Bésbe utaztak, ahol szombaton kezdődnek meg az Antónia próbák. A próbákat ideiglenesen Rudolf Beer igazgató vezeti, ami a jövő héten Bésbe érkezik *Vajda László*, a darab budapesti rendezője, akit a bécsi próbák vezetésére is felkérték. A darab premierjét január 24-ére tűzték ki.

* Darvas Lili és Varsányi Irén a Terézvárosi Nőegylet műsoros estjén. A *Városi Világ* műsorosa alatt álló „Terézvárosi Nőegylet” hétfőn este a Hunyadi tereiben műsoros estélyt rendez. A jótékonyok fűszereivel egyik érdekessége, hogy a hangzó műsorban *Varsányi Irén* és *Darvas Lili* is szerepelnek. Rajtuk kívül több kitűnő művészt szórakoztat a műsorvezető: a segélyezésre szoruló kórházak támogatásáért.

* A német drámaíróval legújabb terméket az Új színházban, *Faludi Jenő* az Új színház igazgatója hívta meg őt Berlinben tartozkodik, ahol színházokkal és színházi emberekkel tárgyalt. *Faludi* megtekintette a színházhoz műsorát és már a jövő héten érkezik darabot vásárolt meg színházi színterén. Különösen a modern német drámaíróval terméket kötötte le *Faludi*, Ezekkel a darabokkal meg ebben a színházban megismerkedhetik a közönség.

* Első jubileuma külsőben a *Waterloo esete*. *Leopold* Menyhért állandó táblás házakat vonzó rendező vizsgálta már a jövő héten fel el a 25-ik évfordulását a *Renaissance Színházban*. Szombaton és vasárnap kerül színpadra ezen a héten, a premier nagysikerű szereposztásában.

* A szándék előadás külsőben. *Marica nőfő*, *Kalmár* Imre világhírű operettje rövid idő múlva már színdarab előadását írta meg a *Király Színházban*, ahol minden este fél órával előt, tönbe sikert mellett adták.

* Az *Évegyűjtő*, *Molnár* Ferenc nagyhatalmú vizsgálata, legközelebb vasárnap délután kerül színpadra a *Városi Színházban*. Művészt helyárait.

* A *Tükörfolyó*, *Bernstein* Henry szenzációs drámája a héten meg már kerül színpadra a *Városi Színházban*. A *Comœdia*, Párizs legnagyobb színházi lapja, legújában érkezett számban nagy elismeréssel nyilatkozik a *Tükörfolyó* vígjátékai előadásáról és közel *Gombaszögt* *Frida*, *Varsányi Irén*, *Gácsi Marika*, *Lukács Pál*, *Rajnai Gábor* és *Béla Miklós* arcképet, akik dudalra vitték a nagyszóró színházban.

* Csak Japánban oly népszerű a *Kriszantém*, mint Budapesten. Alább mindenki a *Városi Színház* nagyszóró színpadjáról beszél. A diadalmos operett legközelebb vasárnap és kedden este kerül színpadra a *Városi Színházban* a premier kitűnő szereplővel, a *Waterloo esete*-nek előadásán a *Renaissance Színházban*.

* Elővetelben előtől táblás házak sorozata, szándékoltan harsogó kacagás, minduntalan feltűrt tapsvihárok — a régi boldog világ hangulata fogja el a közönséget *Leopold* Menyhért nagysikerű vizsgálataknak, a *Waterloo esete*-nek előadásán a *Renaissance Színházban*.

* *Altona*, A *Magyar Színház* a jövő héten félteken mutatja be *Fazekas Imre* *Altona* című 4 felvonásos színművét. A kiváló író új darabjában szenzációsan merész témához nyúl, amit végig művészi izéssel, a legfinomabb írói eszközökkel és bravúros színpadi tudással oldott meg. *Altona*-t, amelyről a színház joggal remél különös sikert, az elzárólatott legfényesebb kiállításban adják elő. *P. Markus* Emília, a Nemzeti Színház kiváló művésze, *Bajor Géza*, *Gombaszögt*, *Ella*, *Sivon* *Marcia*, *Corobos Gyula*, *Tarany Eszter*, *Vigó Béla*, *Bethen*, *Kalmár*, *Derék*, *Kelmen* jutottak helyeselt hálasból szereplőkhöz *Fazekas Imre* új darabjában, amelyet *Tarany* Ernő rendez, ragyogó díszleteit pedig *Baja* Benedek tervezte.

* Nézzé meg a hirdetőoszlopokon a *Városi Színház* helyárait.

* A „*Délibáb*” bemutatója a *Városi Színházban*. Nagy művészi esemény színhelye lesz a *Városi Színház* szombaton, január 10-én. Ekkor kerül bemutatásra *Vajda* Ernő háromfelvonásos színműve, a *Délibáb*. Ezáltal történik először, hogy a *Városi Színház* azonban már annyi magyar színdarab indult világra, olyan magyar művet mutat be, amelyet már külföldön kísér hozának világsiker híre, *Vajda* Ernő a „*Szerelmek városa*”, „*A válogatók helye*”, „*Hárem*” és sok más híressé lett színdarab szerzője legszélesebb sikerét éppen ezzel a művével érte el, amely magyar nyelven még nem került színpadra, amúll több ezer azonban idegen nyelven, „*Foto morgana*” címmel különösen Amerikában és Angliában. A londoni Criterion színházban hónapok óta hetteket ízszer adják. Az angol fővárosban, amelynek előszörint vitán felül a szezon legnagyobb sikerű és leglátogatott előadását, *De Casalis* Jeanno játssza a nő főszerepét, amelyet nálunk *Darvas* Lili fog kreálni. Nagyszíll művészetét kívánó, igazi parádés szerep. A *Délibáb*-ban lép fel hosszú betegsége után először *Tanay* Frigyes, akit rendkívül érdekes, kiváló egyéniségnek megfelelő művészi feladat szólít ismét színpadra. A másik főszerepét, egy fiatal idők szerepét *Berczy* Géza adja. Kedves, derűs vidéki asszonyt ábrázol *Gácsi* Marika, *Szerényi* Zoltán pedig egy földesúr jellegzetes alakjában lép fel. *Gyöngyösi* Erzsébet, *Balla* Marika, *Székhely* *Lujza*, *Orsolya* Erzsébet, *Silkey* Irén, *Közey* *Angela*, *Balassa* Jenő, *Dénes* György és *Dózsa* István adják a többi szerepeket. A celekmény egyetlen színen történik és ennek hangulatos díszletét *Mányai* Béla tervezte. Rendező: *Vajda* László. A próbákban jelen volt a kitűnő szerző is.

* *Monna Vanna* operetta bemutatója a *Városi Színházban* új operagyűjtéssel. A *Városi Színház* új vezetője ma este mutatja be *Abányi* Emil színes és forrólevegőű operettjét *Monna Vanna*-t. Az érdekes premieren mutatkozik be a színház új operagrédek. A cinszerében a sokat ígért friss tehetség, a csillogóhangú *Bodó* Erzsébet mutatkozik be, aki az új magyar énekesgárda nagy reménye. Partnerét *Halmos* János, a színpadig tenorista, *Kovács* Dező és *Pajor* Ödön lesznek. A *Városi Színház* az illusztris szerző bemutatásával és vezényletelével, *Ferenczy* Frigyes rendezésében hozza színpadra az izgalmasan érdekes dalművet.

* Januárban is forró este van a *Kriszantém* minden előadásán a *Városi Színházban*. Alábband színelvétel társaság *Apár* *Gitta* és *Galotta* *Ferenc* gyönyörű énekszámaival. *Vigh* *Manci*, *Molnár* *Vera*, *Szilky* *József* bravúros tüneményt, *D'Arrigo* Kornél nagyszóró hármasként alakítását, *Nádor* Mihály diadalmos operettje e héten ma, esztörtétkén és vasárnap este kerül színpadra a *Városi Színházban*.

* *Délibáb*, *Vajda* Ernő vigátéka, a *Délibáb*, amelyet szombaton mutat be a *Városi Színház*, ragyogó pályafutás után jut a magyar közönség elé. Tüsgyökös magyar színdarab a *Délibáb*, eslekménye a nagy elődök történelmi, minden alkia magyar. Magyar művelésben, a szerenlők magyar voltának teljes megértésével hódított már az egész európai kontinens és től az Óceánig is. A külföldi nagy sikerök egész sorozata után kerül színpadra most a *Délibáb* magyar nyelven is. Ez természetszerűen csak fokozza az érdeklődést a *Városi Színház* előadásai iránt, amelyben a főszerepeket *Darvas* Lili, *Tanay* Frigyes, *Berczy* Géza, *Gácsi* Marika, *Szerényi* Zoltán, *Gyöngyösi* Erzsébet, *Balassa* Jenő, *Balla* Marika, *Székhely* *Lujza*, *Silkey* Irén, *Orsolya* Erzsébet, *Dénes* György játsszák. Vasárnap és hétfőn is a *Délibáb* kerül színpadra.

* Vasárnap délután a Bohémélet mérsékelt helyárait a *Városi Színházban*.

Cercle des Etrangers

Annie Lázár
Step-Dance

Anita Vanna
Eccentricus táncok

Märy Colner
táncelőadók

Clara van Düren & Max Meria
Orig. Eccent. Dance

Meding Ballet
Mimi Sharp
Epressionista táncelőadások

Lilly and Hardt
modern táncok

Eldadás után az úri közönség táncol!
Minden hétfőn, szerdán és pénteken
záróra 5 órakor!

* Fej vagy iras. A *Bélvárosi Színház* jövő héti eseménye *Lukács* László „*Fej vagy iras*” című 3 felvonásos komédiája, mely témáját és különös szerkezetét tekintve, a kiváló író egyik legerősebb színpadi munkája. Az újdonság próbát a szíró személyes jelenlétében *Szabó* Antal vezeti, főszereplőben pedig a színház legkiválóbb tagjai lépnek föl. *Tilkos* *Ilona*, *Mészáros* *Gáza*, *Habuel* *Aronka*, *Faludi* *Sári*, *Tócs*, *Keréssz*, *Bátonyi*, *Gárdonyi* egy-egy kiválóan érdekes szerepbe jutottak és az egy *Tócs*ól kivéve, valamennyien két-két feladatban szerepelnek. A darab a legmutatósabb érdeklődésüket egyike és a sok sikert látott szerző újabb nagy sikerét ígéri. A teljesítő új és művészi díszleteket *Béthy* István tervezte.

* Péchy Erzsébet, *Biller* Irén, *Fejes* Teri, *Tócs* *Halmay*, *Ulváry*, *Zátony*, *Mály* és *Latabár* játszóik minden este a *Nóta kapitány* főszerepeit a *Fővárosi Operettszínházban*.

* A véris ember. *Diégel* és *Liptai* fairesgelen mulatságos vizsgálata minden este a *Magyar Színházban*.

* Ki babája vagyok én, a szezon legmutatósabb vizsgálata minden este a *Bélvárosi Színházban*, Vasárnap délután *Szenes* Béla pazarul mutatós *Olás* asszonya.

* Huszont előadás húsz nap alatt ért meg a *Postás* *Katica*, a legújabb legmutatósabb *Zerkovits*-operett a *Balla* *Lujza* *Színház* színpadon.

* A cigány Rózsahegy! *Kálmán* *Lez* *Szilgetyi* nagyhatalmú énekes népszerűségének szombat esti előadásán is a *Városi Színházban*, *Rózsit* *Molnár* *Aronka*, a *Városi* *Színház* tagja játssza.

SPORT

* **Vívás**, Február 1-én júni, kardvívóversenyt és 2-an női *történelmesen* rendez a *Vívóversenyt*. Női mérkőzés utóhátra 1909-ben volt *Posonyban*, melyet *Tary* *Gizella* nyert meg. A *hölgyek* versenyre nyilván nagy publikumot fog vonzani és meghódítani a vívás részére.

* **Futball**, A külföldi újak több-kevesebb sikerrel lezajlottak. A legnagyobb érdeklődés elől meg az olasz magyar találkozás. A szövetségi kapitány már összehívotta a csapatot, mely első erőnek látszik. Bár a játékosok javát régóta nem látunk a mezőn. A fánadható pont, mint mindig, most is a *halfor*, és főleg a középpont. Reméljük azonban, hogy *Kléber* meg fogja állni helyét.

* **Téli sport**, Amerikában hívóhárak diühöngnek, *Oroszországban* 30 fokos a hideg, csak nálunk nem kösűnt be az igazi tél, a téli sportolók számorúságára. Már *Németországban* is leesett az első hó. *Davosban* javában folyik a nemzetközi *léghokki*-mérkőzés, melynek favoritja *Oxford* csapata. A csehek meg februárban rendezik meg a középeurópai siba-nökságot.

* **A berlini sportsajtó** sportimepijót rendez, melynek az az érdekessége, hogy híres sportemberek minden sportágban vesznek részt, aint amiben kívánnak. Például egy kerékpáros versenyben *Rau*, a kiváló futó, *Prenzel* boxoló és *Luber*, az úzó indulnak.

Január hó 9-én **MOZGÓKEP-OTTHON** Január hó 9-én

Amerika
legjobb filmje

A Vénusz diplomoma

A Fox-gárak részletei:
Amerika legkiválóbb
parasztszínházai!

Engel és Gottesmann

bel- és külföldi úri és női szövetkülönlegességek nagyban és kicsinyben

Budapest, Deák tér 1., az udvarban. ☎☎☎ Telefon: 52-14

Mechlovits Ferenc és Társa utóda

Fenyvesi Aladár

Műszaki különlegességek:
Nemez (filc), csiszoló, fém-, kössörös- és polírozó összes anyagok minden célra. Galvanizáló anyagok és teljes berendezések. Csiszológépek

Főzlet és központi iroda: **Budapest, Baross u. 47**
Telefon József 25-67
Sárogyeim Poliház Budapest

Austriában: **Wien, Baugasse 1-a**
Telefon 3352-VI
Sárogyeim Poliház Wien

Bucarest, **Strada Smardan 28**
Kolozsvár, **Str. Maria Regina II**

Piáküzetek:
Budapest **DI, Ulmos császár út 93** Telefon 116-31
Miskolc, **Arany János ucca 65** Telefonszám 1004
Szombathely, **Erzsébet királyné ucca 45** Tel. 447

Vasbútor, rézbútor

Ezüstárpujár

Ézüstárpujár és ezüstszékűk dús választékban, gyári árban és rendkívül előnyös fizetési feltételek mellett! B u d a p e s t, VII. kerület, Kazinczy ucca 11. szám. Telefon: József 138-28

Elsőrangú román import

bükk hasáb tűzifát vagonfételekben is

azonnal szállít:

PROSYLVANIA RT.

TELEP: JÓZSEFVÁROSI P. U. X. SZAMÚ KAPU
TELEFÓN: J. 90-72. KÖZP. IRODA: V. NÁDOR U. 21

Hálószobákat, ebédlőket, uriszobákat, szalon- és klubgarnitúrákat, konyha- és előszobaberendezéseket legmérsékeltebbi árban szállít: Sándor Ignác bútoráruháza, Dessoiffy ucca 13

Tűz ellen biztos a harcód, Hogyha veszel **MINIMAX**-ot.

MAGYAR MINIMAX RT.

VI., Rózsa ucca 85. ♦ Telefon: 37-31.

PAPLANT

áiban, minőségben, kivitelben a legelőnyösebben kaphat **Blaunál, VII, Király ucca 19** az udvarban.

Márványírókészetek tálak és hamutartók

Telefón: 77-51
Vidékre is szállítok

Márványáru vállalatnál
Budapest, VI., Rózsa ucca 51-53
(Király ucca közelében)

Mindennemű gazdasági gépeket a legolcsóbban azonnal raktárról szállít:

Dénes B. rt. Budapest

Központi iroda: **V, Váci út 98**

MINTARAKTAR:

Budapest VI., Vilmos császár út 61
SURGÖNYCIM: „DEBERT“

Bútorszövetek és damasztok, szőnyegek, futók, csinvatok, összes kárpitoskellékek nagy választékban

VAGÓ ÉS TÁRSA

Kamermayer ucca 3. — Telefon: 202-98

Érkezett 800 tezt. lenvászon törő, a legprimább minőség daraija 28.000 koronáért **BELVÁROSI VÁSZNÁRU RT.** IV, Kamermayer u. 10. (Évang. templom épületében)

Villányi pezsgő

(Schauburg-Lippe herceg ud. pincéje)
1911-es és 1913-as töltés.

Szenzációs olcsóság!
50 cm. széles futószőnyeg **50.000 K.** Ebédlő- és futószőnyegekben nagy választék. **Klein Sándor** kárpitos-kellék-nagykereskedő, Budapest VI., Teréz körút 1/a szám

Olcsó szőnyegvásár

Somogyi Lajosnál, Dob u. 22. Holló ucca sarok

Renault autók Reiman

V, Vörösmarty tér 3. Telefon: 148-47 és 141-03

Réz, vasbútor sodrony, ágybetét, gyermekkoscsik elismert jáminőségűnél fogva legolcsóbb **Hikler** gyárban, VII, Dohány ucca 6. szám. Telefon József 124-12

Nézzén a tükörbe, — hisz Ön kövér!

Használja a „VEGETIV FORTE“ tablettát és oly karesú lesz mint barátja. Kapható hétköznapi minőségben „**HUNNIA**“ gyógyszerért Budapest, Erzsébet körút 56 Egy doboz ára 21.000 kor. Teljesen ártalmatlan növényi anyagokból készül. Orvosok ajánlják

Lipótvárosi Demokrata Kör tagjai részére ízetes házikoszt Leves Sült, kórités tésztia vagy sajt naponta 12 órától 3 óráig!
Menü: 22.000 K Fischer J. vendéglős

SZAKORVÓSI rendelés vér- és nemibetegék részére **EZÜST SALVARSAN OLTÁS** Rendelés egész nap. Rákóczi út 32. sz., I. em. I. Rókusfalvi szemben

Marica grófnő és Arvácsk legsikerültebb levetőleli hanglemezen kaphatók **HANGSZER-OTTHON** Budapest, VIII, József körút 9.
FEKETE MIHÁLY-nál műszaki raktárunkban mélyenlisszállított árban kaphatók

Hálószobák, ebédlők műszaki raktárunkban mélyenlisszállított árban kaphatók VII, Dohány u. 62 Löwy Testvéreknél Newyork palotával szemben

Fodor Testnevelő és Vivóintézete

Specialitás: **gyermektestnevelés!**
TELEFONSZÁM: 996

IV, Petőfi Sándor ucca 3

Varrógépek, kerékpárok, részletfizetésre

legolcsóbbak Weisz Bélánál Budapest VIII, Baross ucca 69. sz.

Háló, ebédlő,

uriszoba, meglepő olcsó árban **ORION, Andrássy út 52.** Bejárati Eötvös uccában

Perzsa és gyári szőnyegek

vez és elad **INTIKERT RT.** igazgató: **Sternberg I. J.** Dob u. 37. Kazinczy u. sarok. Tel: J. 123-87, J. 123-58

Legfinomabb kalapok és sapkák

Radványi Jenőnél
Budapest, Baross tér 17. szám

STELLA SÜTŐPOR

Gyár: Bollenhiller-u. 46

Külföldi illatszerek és kozmetikai

különlegességek **BALASSA HUNGÁRIA DROGERIA** Budapest, VIII, József körút 13

Villamos reklámokat készít Dr. techn. Molnár és Szegő

Budapest VI, Hajós ucca 36. sz. Telefon: 125-88

POLGÁRI SZERVEZKEDÉS

Mi újság a pártkörökben?

— Művészeti és Központi Demokrata Körben. Az Ifjúdemokraták e hó 8-án, csütörtökön a Központi Demokrata Körben jól sikerült művészeti rendezést. A műsoron, melyet Stella Adorján író konferált szellemesen, Erdős Imre, Adler Viktor, Kátina Malvin, Ormos Ernő, Csillag Erzsé, Szécsi Nándor, Schmidt Gizl és Berger László szerepeltek. A hangverseny után a reggeli órákig tartó tánc következett.

— Tömegesen lépek be új (azok a Demokrata Párthoz a Lipótvárosi Demokrata Kör 6-án, kedden, Gal Jenő emlékvetélő igazgatósági ülésén tartott, melyen megalkották a választási előkészületeket, illetve bizottságok. A csoportvezető jelentést tett az eddigi eredményről. Eszerint a jelentésekből megállapítható, hogy tömegesen csatlakoznak a választás a Demokrata Párthoz. Irán, kedden este, tagvató vacsorán avatják a legutóbb belépett 50 új tagot, közülük számos olyan polgár, akik eddig nagy politikai aktivitásból tartózkodtak. Különböző a kisparaszok köréből jelentkeznek sokan felépítés, ami már a választási előkészületek felhívására tudható be. A hó utolsó kedjén a Kör szűkebb körű rendez, melyre a testvérszervezetek tagjait is meghívja. Az igazgatósági ülés örömmel konstataálja, hogy a Kör társadalmi élete az utóbbi hónapokban nagy lendületet vett és eltérő, hogy kéthetente gazdasági kérdésekről előadásokat rendez, melyek során a lakosság súlyos közegethinek miként való egyháztól fogják megvilátni.

— Megkezdődnek a választási előkészületek. A XVII., XVIII. és XIX. választási körökben a köröknek először e hó 5-én, hétfőn este közös értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy e hó 12-én, hétfőn este 7 órára a három szervezet delegáltjait, 7/8 órára pedig az előzőekét és teljes tisztikart hívja egybe közös megbeszélésre. Ezen az értekezleten ismertetik meg az új választási rendelet alapján készült új kerületi beosztást, mely különbözően az eddigi három kerületi elvétel, melyeket teljesen felforgattak. A megbeszélés után a kerületi vezetőség teljes értekezletet hív hozzá a közösi választások előkészítéséhez.

— Tagvató. A Józsefvárosi (XVII) Nemzeti Demokrata Pártkör e hó 13-án, kedden választmányi ülést és tagvató-vacsorát tart, mely alkalommal Pörös János v. országgyűlési képviselő üdvözlő az új tagokat.

— Pakols József üdvözlése. Csütörtökön, e hó 8-án este nagy látogatottsággal társasvacsora keretében ünnepelte a Ferenyvárosi Nemzeti Demokrata Kör elnökét, Pakols József nemzetgyűlési képviselőt szabadságról való visszatérése alkalmából. Az üdvözlő beszédet Kelemen Boldizsár dr. társelnök tartotta, akinek szavara Pakols József meghatóan hangzó beszédében válaszolt.

— Tj Demokrata Kör. A XXI. kerületi demokratikus hasznos barátságok és a tagok lelkes előzetes-kezelésének eredményeképpen a jövőben szűkebb körhöz tartozhat az értekezlet. A helyi körhöz az ülés 11. 90. szám alatt Meszlényi-kávéházban, a külterületben van. 14-én társasvacsora keretében avatják fel ünnepélyesen az új kört, melynek vezére Pakols József lesz. A körvezetőséget a felavató ünnepség után fogják megválasztani, addig a vezetőség teendőit a Ferenyvárosi Demokrata Párt vezetői látják el.

— Az Erzsébetvárosi (XVI) Demokrata Kör elnöki tanácsa január 7-én Fuchs Lipót emlékvetélő alatt ülést tartott, melyen Timó Dezso dr. föltűrként jelentette azt a pártbarátokról, mely a szervezetek költésességéről teszi a Polgár terjesztését. Pásztor Ferenc, Torray Sándor dr., Király Aladár és többek között a kérdéshez, valamennyien hangzókatok a pártbarátok jelentőségét és eddigi sikerét. Az elnöki tanács elhatározta, hogy a legszűkebb körű propagandát indítja a Polgár érdekében.

— A forgalmi adó. A XVIII. választási körű Polgári Demokrata Pártban csütörtökön Zimmermann Dezso ügyvezető elnök, volt törvényhatósági bizottsági tag érdekes előadást tartott a forgalmi adóról. Bevezető fejtésében rámutatott arra, hogy az adókérdés most mindennemű fontosabb, mert egyenesen egzisztenciális kérdése a polgároknak. Hiszen az idejéig a tavalyi, jökonkurrenciájú egyetemes adójának hipotéziséről róltek. E hó 1. a nyomozó, hirtelbűl megteremtett a forgalmi adó, melynek terjedését az adó törvény indokolt. Az adó törvény, melynek terjedését, melyen nagy terjedt lejutott az adó már forgalmi adó, a kereskedelemben és iparban. Mind a kettő tömegre vonatkozik, de különösen a forgalmi adó, melynek terjedését az állam pénzügyi politikáját célozza. Ma az a helyzet, hogy a rossz adórendszer miatt a esen textillára először itt, mint a szilárdabb márkák, Volna mód a forgalmi adó új étalaktak, hogy a hozzáadéka nem eszokkenne; rábék ki a megőrzésére is s akkor az adóételi eszokkeneni lehet, vagy pedig egy áru ára csak egy-

szor róják ki s akkor fölöslegessé válik 30.000 adóellenőr s azok felzése. Feltegetéséi végén felszólította a párt tagjait, hogy mutassanak állandó érdeklődést az adókérdések iránt, a Demokrata Párt vezetősége sorozatos előadásokban fog ezzel a kérdéssel foglalkozni, eljár esetleges panaszokban s mindenképpen igyezkék a kereskedelem és ipar érdekeit szolgálni. Zimmermann érdekes fejtésével nagy tömeggel fogadták a nagy számban egybegyűlt párttagok s az előadás után a kérdés feletti beható vita indult meg.

— A Belvárosi Nemzeti Demokrata Párt e hó 15-én, csütörtökön este 7 órakor a volt Kiszél, jelenleg Waltz-főle étteremben levő ideiglenes helyiségben előadói értekezletet tart, melyen Berger Ernő a kispolgárokat és dolgozó középvezetői értő adó- és lakókérdéseket fogja ismertetni. Az előadásra ezután is meghívja a tagokat a vezetőség. Az előadás után társasvacsora lesz, melyen való részvétel nem kötelező. Ugy az előadásban, mint a vacsorán szívesen lát a vezetőség vendégeit is.

— A Józsefvárosi Polgári Demokrata Kör (XVIII. vál. ker. Déry-u. 16.) Ifjú Demokraták Csoportha január 2-án este rendkívül látogatott tagterkekezletet tartott. A tagterkekezleten Thurzó Zoltán „A szociológia feladata és iskolái” címmel megkezdte társadalomtudományi előadás-sorozatát. Az alkalpos és kimerítő tárgyterület feldolgozást előadást a tagok megérdemelt leltséssel fogadták és az előadás után az egész anyagot fölfelelő vita folyt le. A tagterkekezleten ezután elhatározta, hogy a Kör részben külsővilágot fog tartani. Egerből négytagú bizottságot küldött ki, amelynek feladata a vonatkozó szükségessé kiállítást végrehajtás. A tagterkekezlet az eszmét nagy lelkesedéssel fogadta s megjelölte a munkát részéről minden anyagi és erkölcsi készségről vállalták a szóv kulturális név végrehajtását. A tagterkekezlet a hó 6-án érdekelten a nagy demokrata nyilvánosság elé viszi az ügyet azzal, hogy azt, amely a demokrata fiatalok kulturális felkészítését és nevelését van hivatva erősíteni, a nagy részéről támogatás. Végül a tagterkekezlet felkérte Thurzó Zoltánt, hogy előadás-sorozatát január 9-án, pénteken este 9 órakor folytassa. Az előadásra vendégeket szívesen látunk.

— A Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör január hó 14-én, szombán este 8 órakor tartja havi választmányi üléstét. Tárgysorozati: Folyó ügyek.

— A 9-es villamos új útja. Értesülésként szerint nemokára teljesül a Fehérvári úton lakók régi vágya. A Lágymányosi Polgári Kör küzdelme megindította az illetékes faktorok kemény szívét és beállták, hogy az Alberfalva felől Budára és Pestre járó munkásoknak és tanuló ifjúságot nem lehet azáltal büntetni, hogy kétszer fizessenek átközésért: egyszer a h. é. vasúton, másodszor pedig a közúton. Városfejlesztési szempontból is fontos, hogy a közúti kocsik legalább a repülőgyártó kijáratnak.

— A Sösföldi Ásztalárságig. E hó 17-én, szombán este 8 órakor borséleti rendez. A Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör kéri tagjait, hogy minél többen jelenkezzenek a celből. E hó 16-ig a Kör titkárságánál.

— Gyermekfelhúzás. A Lágymányos-Kelenföldi Polgári Körben, január 4-évan. A nap koravastá sугarait árasztja a Polgári Kör vidékre. Mintha a jó Isten jószágos szeméi is gyönyörködne abban a jótékony eszokkedetben, ami a Polgári Körben történik. Délelőtt 10 órakor kezdődik a ruhák, cipők kiosztása. Székely Bertalan, a jótékony-sági osztály elnöke úgy indokozta, hogy a sok szegényes szegény ne restelkedhessék. Egyenként osztogat ki mindent. Egyik felhúzóztott sem találkozik a másikkal. Délelőtt 10 óráról a délutáni segély-ségig történik a kiosztás. Senki nem távozik üres kézzel. Erdős Lajos, a Székely hárszög és fardhatatlan kiségitelő, szinte dédelgeti a gyerekeket. Mindgyikhez van egy-egy atyáskodó mondatok. Mindgyik gyerek számára jut a Székely fenekelt. Az egyik szülő számára tart egy-egy választási szót: „Abszolút eszedben, minden feltevése nélkül történik minden. Szinte áhítatos a hangulat. Az ünnepi szót csak a feltevése honol. Es ez nem egy falóvöl szegényeknek könyvetek csak a szembé... Már 80 gyermek fázvott el örömtől piros arcszokájában a kiosztó helyiségből... De még mindig jönnek. Es mindenkinek a számára jut ruha, mindgyiknek jut cipő. Hogy honnan e sok minden, senki nem tudja. Schwány Henrik, Fenyő István, Kramer Adólf, Marza Márton, Rakosi Ilgóné, Kramer Adólf és Szeréna leánya fardhatatlan buzgalma, Bokros Béla Mikulós-ostó átlétes, az emberi szívbe markoló és szobot megváltó nyomorúság-festő beszéde hozza össze a százmillió értéki adományt. A Széna Pál és Antal társai zajlatlan kutatósa toborozta össze a sok szegényesnyő gyereket. Délután 4 órakor még öt gyerek jelentkezik. Mindgyik megkapja a maga kis csomagját, amelyből tetőtől talpig felöltözködhetik. Január 4-én 85 gyerekek ünnepelt. 85 szülőnek lelelt megülő gondja valamikéval kevesebb lett a kispolgárság gondoskodása folytán. (—ros.)

Roscher-gépgyár, Görllitz
Erdély legjobb szerkesztő: agrárius gépek. Vezérképviselet: Székely Rezső Budapest VII, Dobony u. 75. Telefon: József 38-01

DEMOKRATA NAPTÁR

Január 10, szombat

Józsefvárosi (XIX.) Nemzeti Demokrata Pártkör. (Estély, 8 óra.)

Január 12, hétfő

7 óra: Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Párt vezetőségének értekezlete. — 7/8 óra: A XVII.—XVIII.—XIX. demokrata körök elnökségi és tisztikari értekezlete a XVII. pártkör helyiségében (Hádkői út 4). — 8 óra: A VI. ker. Demokrata Kör kultúrterése.

Január 13, kedd

8 óra: Józsefvárosi (XVII.) Nemzeti Demokrata Pártkör. Választmányi ülés és tagvató vacsora. — 8 óra: Lipótvárosi Demokrata Kör. Tagvató vacsora.

Január 14, szerda

8 óra: Külső Ferenyvárosi (XXI.) Nemzeti Demokrata Pártkör helyiségében vacsora. — 8 óra: Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör. Választmányi ülés.

Január 15, csütörtök

7 óra: Belvárosi Nemzeti Demokrata Párt. Dr. Bródy Ernő előadása.

A Demokrata Párt szervezetei

Országos Nemzeti Demokrata Párt (VI. Terež körút 7. Telefon 25-10, 198-06).

Kelenföld-Lágymányos Polgári Kör (Gellért kávéház, Telefon 3. 85-47 Pártnap: szerda.)
II. ker. Demokrata Kör (II., Margit körút 40. Tel. 42-88. Pártnap: kedd).

III. ker. Demokrata Pártársaság (III., Kulesár uca 1. Pártnap: szerda.)
Belvárosi Demokrata Pártkör (Pártnap: csütörtök.)

Lipótvárosi Demokrata Kör (V., Koháry uca 4. Tel. 62-76. Pártnap: kedd.)
Központi (VI. ker.) Demokrata Kör (VI. Terež körút 7. Tel. 25-10, 198-05. Pártnap: szombat.)

XI. választási körűlet Nemzeti Demokrata Pártja (Terež körút 7.)

Külső Terežvárosi Demokratákör (XII. választási körűlet, Úteg uca 4.)

Demokrata ásztalársaságok: I. Reiss Dávid Ásztalársaság (Karikás vendéglő). — II. Demokrata Barátok Ásztalársasága (Központi Demokrata Kör, összejövetel csütörtökön). — III. Ledermann Mór Ásztalársaság (Báthory kávéház, összejövetel hétfőn). — IV. Bródy Ernő Ásztalársaság (Blaska vendéglő, Sárv u.). — V. Turul Ásztalársaság (VI. Szandly u. és Felsőerdősi u. sarok, vendéglő, összejövetel kedden). — VI. Polgári Jótékony Ásztalársaság (Lóvorna kávéház). — VII. Első Budapesti Ásztalársaság (Terež körút 17, Kómivás vendéglő, összejövetel kedd).

Erzsébetvárosi Demokrata Kör (XIV. vál. ker. VII., Király u. 63. Tel. J. 119-57. Pártnap: csütörtök.)

Erzsébetvárosi Nemzeti Demokrata Pártkör (XV.—XVI. vál. ker. VII. Danjanich u. 51. Tel. J. 45-29. Pártnap: szerda. Társasvacsora: szombat.)

Erzsébetvárosi Demokrata Kör (XVI. vál. ker. VII., Théközy út 80. Tel. J. 81-24. Pártnap: szerda.)

Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Pártkör (XVII. vál. ker. VIII., Hádkői út 41. Tel. J. 94-93. Pártnap: kedd. Társasvacsora: szombat.)

Józsefvárosi Polgári Demokrata Kör (XVIII. vál. ker. VIII., Déry u. 16. Pártnap: csütörtök. Minden hó első szombatján kulturális és társasvacsora.)

Józsefvárosi Nemzeti Demokrata Pártkör (XIX. vál. ker. VIII., Baross u. 81. Telefon J. 110-11. Pártnap: szerda.)

Ferenyvárosi Nemzeti Demokrata Kör (IX., Ferenyvárosi körút 1. Tel. J. 45-73. Pártnap és társasvacsora: csütörtök.)

Külső Ferenyvárosi (XXI) Nemzeti Demokrata Kör (Mozslányi kávéház, Ülő út 95.)
Egypárti Nemzeti Demokrata Párt.
Hákospalotai Nemzeti Demokrata Párt.
Pestszéchenyi Nemzeti Demokrata Párt.
Kispesti Nemzeti Demokrata Párt.
Monori Nemzeti Demokrata Párt.
Hákoslel Nemzeti Demokrata Párt.
Győri Nemzeti Demokrata Párt.

Műbutorpiállítás!
Ort-és hárszóba illeszkedő
Hitekesnek igazságszerző
TROTZER ES WIDDER BUTORPARI RT.
Budapest VII, Wessaly uca 18. sz.

BRONZESILLAROK Fedvező fizetésű feltételek mellett vásárolható **BÁN ALADAR** ANDRÁSSY ÚT 4. SZÁM

A városi polgárságnak a Demokrata Pártban van a helye

A győri zászlóbotás

Győr, január 4.

(Kiküldött tudósítónkól.) A Nemzeti Demokrata-párt országos szervezkedésének jelentős eseménye történt az elmúlt vasárnapon: a Dunántúli szép városában, a kereskedelem és ipar régi, híres góepontján, Győrött, megalakult a Nemzeti Demokratapárt.

Az alakuló értekezletre leutazott a központ részéről Dr. Bródy Ernő, a párt ügyvezető-elnöke, Fenyessy Aladár kereskedő, Hold Sándor iparos, Román Ernő műpéztárs tagtársaink kíséretében. A győriek nagy szeretettel fogadták küldötteinket.

Az értekezleten Dr. György Károly üdvözölte a megjelenteket és a központ kiküldöttjeinek élén a párt ügyvezető-elnökét, Dr. Bródy Ernőt. Dr. György előadta, hogy már régebben gondoltak pártalakításra, de a helyi viszonyok mindaddig akadályozták azt. Most azonban elérkezett az az idő, mikor melléktel-kintetek nélkül, a városi polgárságnak saját létezésében csatlakoznia kell ahhoz a párthoz, amely harminec éves fennállása óta tisztá hazafelé nézőleg mindig a dolgozó polgárok jogait és érdekeit képviselte és védte. E párt a Nemzeti Demokratapárt. Felkéri az országos párt ügyvezető-elnököt, Dr. Bródy Ernőt, akit Győrben már ismernek és szeretnek, mert általános munkásságán felül Győrött külön előadásban terjesztette a demokrácia kultuszát, hogy fejtsse ki a pártalakítás célját és szükségét.

Dr. Bródy Ernő győrárs beszédében vázolta a demokrácia elvi és gyakorlati kérdéseit. Fajdalm, Magyarországon még mindig primitív kérdések, a demokrácia alapvető problémáit követelik a megoldást. Az egész világon éltelheptett már az általános választójog és a közös szavazás, Magyarországon még mindig harcolni kell ezért, sőt a jelenlegi helyzetben a harc előtérbe került és az ellenzéki passzívitás megszűnésének kulcsa csak az általános választójog törvénybeiktatása lehet. A jogegyenlőség alapvető követelménye a demokráciának, a jogegyenlőségnek folyamán a gazdasági igazság, a kereskedelemnek és iparnak szabadsága. Jog, szabadság, kenyér!

A vidéki városok polgárságának helyzete kisebb arányokban ugyanaz, mint Budapest dolgozó polgárságáé. Es ha a bolsevizmus szervezkedései találták a polgárságot, ma már ez az érv is elesett, mert a polgárságnak a tanúságok és tapasztalatok hatása alatt létrejött a szervezkedés. Kicsinyes, hiúsági, aprólkos személyi kérdéseknek háttérbe kell szorulniuk a jogos magánérdekek magában foglalt közös érdeke, az igazi közérdekek mögött! Ha régebben a politikai urak mulatsága volt, ma minden polgár élete folyásában közvetlenül érint. A kereskedelem és ipar soka valóságosabb helyzetben nem volt, mint ma. Es ebben a helyzetben nincs sülye, mert a városi polgárságnak nincs megfelelő képviselete. Agrárius magán-sokra nem lehet bízni a városi érdekek képviseletét, mert a képviselő és a képviselték érdeke elenyészt. Szeparatizmus pártalakulatoknak sincs létjogosultsága. Nem szervezkedhetik külön az iparos, külön a kereskedő, külön a latinér, mert ebből csak szűkjel-nyes származék összetartás lehetett. A dolgozó vidéki társadalom, a városi polgárság politikai ellelyezkedésének útja egyenes: be kell kapcsolódnia abba a párba, mely harminec éves fennállása alatt pillanatnyi megtántorodás nélkül állandóan hi maradt a jogegyenlőség elvéhez, az emberi, a politikai, a gazdasági igazság eszméjéhez! Ez a Nemzeti Demokrata-párt.

Senniféle melléktelkintet nem gátolhatja az alakulást. Tényleg bizonyították, hogy az uralkodó többségi párt nem is gondol arra, hogy terjeszkedjék azokban a törvényhatósági városokban, ahol tényleg a szavazás van. Az időkölzi választások alkalmával az egységes párt a városokban nem is állított jelöltet.

A városi polgárság útiránya megadott. A kereskedelem- és iparellenes irányzat uralma, a jogegyenlőség megfosztásának korszaka idején együtt kell haladnia a munkássággal, hogy közös erővel ügykezzenek kivívni az elemi szabadságjogokat. A joggyászati adók jelenlegi rendszerének megdöntése, a gyűlöletes forgalmi adó elleni mozgalom szintén közös munkára utalják a polgárokat és munkásokat.

Az előttünk álló nagy munkában számít arra, hogy a győri demokrata polgárság beáll a küzdők sorába — önmaga érdekében. A szervezett és fegyverezett polgárság hivatott arra, hogy a Nemzeti Demokrata-párt eszményekért küzdő redpolgárájával megszerezze az elkövetett polgárjogokat!

A nagy többséggel fogadott beszéd után dr. György Károly mondott köszönetet Dr. Bródy Ernőnek és felvette a kérdést, hogy kívánják-e megalakítani a győri Nemzeti Demokrata-pártot?

Zugó taps és helyeslés volt a válasz, mire dr. György Károly kinyilvánította a megalakulást. Ezután megválasztották az ideiglenes vezetőséget. Előülk Varga Bálintot, a győri ipartestület mérszáros és hentes szakosztályának elnökét, ügyvezető-elnöké dr. György Károlyt és dr. Raab Gézát, titkárokká Salgó Károlyt és Sándor Gérát. Az ideiglenes vezetőséget kikészítik és elhatározzák, hogy a végleges alakulást még lehetőleg január folyamán tartják meg, úgyhogy ugyanazon a demokratikus szíveség — tartson gyűlést.

Hegyi Imre, a szociáldemokrata párt titkára, nagy örömmel üdvözli az új alakulást, melynek elnöke következtében lesz az, hogy a polgárok és munkások a polgárjogok kivívására egyesült erővel vonulnak fel.

Dr. Raab Géza indítványozza, hogy taggyűjtő felhívásokat hozassanak ki és a taggyűlést haladéktalanul kezdjék meg. Laszlo Zoltán, Holler Kálmán, Mórey József, Berpl Hugó pártoló felszólalásai után az indítványt egyhangúlag elfogadták.

A Budapestről érkezett demokratakról részéről Fenyessy Aladár kereskedő mondott köszönetet azokért az impressziókról, melyeket a mai értekezlet belőle kiváltott. A budapesti kereskedők és iparosok testvéri érzülettel köszöntik győri kártársait, a nemzeti demokrácia útjában. Román Ernő műpé-

tész az iszapos hullámok alatt eltemetett civilizált boldog Magyarországról emlékezik meg. A Budapest-józsefvárosi demokratakról névben üdvözli a győrieket. Dr. Salgó Károly indítványára az alakulás alkalmából az alábbi távirattal üdvözölték a párt vezetőt, Vásonyi Vilmost:

Nagyméltóságú

Dr. Vásonyi Vilmos úrnak,

Budapest,

A győri demokrataink nagy gondolkodó polgárság ma délután kimondotta, hogy a Nemzeti Demokrata-pártot megalakítja. Ez alkalomból melegen üdvözöljük Kegyelmes Urat, a Nemzeti Demokrata-párt ügyvezetőjét. A szervező bizottság nevében: Dr. György Károly, elnök, dr. Salgó Károly, titkár.

A győri polgárság körében ezzel megindult a munka és remélhetőleg még e hónapban végleg megalakul a párt, minden szervezővel. Már körhelyiséget is keresnek és párt-közlöny létesítésére is megteszik az előkészületeket.

„A Polgár“ propagandája a XIX. választókerületben

Szerdán este társasavacsora volt a XIX. választókerületi demokrata pártban élők érdeklődés mellet.

Román Ernő alelnök-főtákar szép és meleg szavakkal üdvözölte a vendégeket, Fábján Béla dr. nemzetgyűlési képviselőt és Hajdu Marcellt „A Polgár” felelős szerkesztőjét, majd a saját nagy fontosságát méltatta. A sajtót — mondotta — minden terrorral dolgozó korszak el akarta nyomni, a szabadságharc után is a sajtót keresztül érintkeztek a nemzet vezetői, kik az elnyomott igazságot a sajtót át juttatták a közvélemény elé. Kérte a megjelent polgárokat, hogy támogassák „A Polgár”-t, mely a demokrácia eszméjéért küzd.

A nagy többséggel fogadott beszéd után Fábján Béla dr. nemzetgyűlési képviselő részletesen kitérte beszédében a Román által felvetett problémákra. Többek közt megejtült, hogy a harmadik ismét idegen lobogó alatt szeretné saját emberét mandátumhoz juttatni, azonban ez a tényleg választások miatt nem sikerülhet. Erzsébetfalva, Kispest, Újpest megnagytta, hogy feltétlenül sikerrel jár a mai uralom letérsése a munkássággal felvettve. A miskolci választás is fényes példa, hogy úgy a munkások, mint a polgárság, egyedül gyengre a fajvédők uralmának letérsésére. Helytelen az, hogy félkezű a polgárság egy része ellen is védekezniük kell és nem szabad mindkét kezük a tényleges veszély, a fajvédők leküzdésére. De mindezekhez sajttára van szükségünk és minden polgár a maga érdeke ellen volt, aki a párt lapját, „A Polgár”-t nem támogatja. Mindenkinek kötelessége „A Polgár”-ra előfizetni, éppúgy, mint a munkásság saját lapját támogatja.

Böbipocits Bernát a pénzügyminisztériumban tartott forradalmi-ankétáról referált, részletesen ismertette az ott felszólalt gazdasági és pénzügyi szakértők véleményét, majd a kiskereskedők felfo-

gását ismertette. Mint a XIX. választókerületben megalakult sajtóbizottság elnöke a maga részéről minden elkövet „A Polgár” támogatására. Ezen az estén 160 új előfizetői gyűjtött „A Polgár”-nak.

Győr iparosaihoz!

Nagy örömmel vettem a hírt, hogy Győrben megalakult a Nemzeti Demokrata Párt. Lapunk: A Polgár útján küldöm meleg, baráti üdvözlőmet győri kártársainkhoz!

Kártársi szeretettel kérem Győr város iparosait, hogy lépjenek be a Nemzeti Demokrata Pártba, mely az iparosok érdekeinek támogatását beteljesíti azzal, hogy engem, az iparost becsületesen a nemzetgyűlésbe. A kereskedők, iparosok és munkások szövetsége gyűjtött Miskolcon!

Az iparosságja a legnehezebb idők járnak. Az adóterhek elviselhetetlenek, az ipari hitel kérdése megoldatlan, a kontr-munka garázdálkodik, a foglalkoztatás csökkenésével egzisztenciák pusztulnak. Az iparosságunk saját létérdekeiben csatlakoznia kell a jogvédő demokrata párt. A Nemzeti Demokrata Párt szabadállamú, bizáitit a dolgozó boldogulósáért. Nekünk, iparosoknak itt van a helyünk. Lépjünk be, tegyük le hatalmassá a pártot, melynek keretében, mint vérbeli iparos létszék szülőjévé annak, ami nekünk faj.

Miskolc, 1925. január 8.

Huska Vilmos
puskáműves,Miskolc városi I. választókerületének
nemzetgyűlési képviselője.Felelős szerkesztő: Dr. Hajdu Marcel
Felelős kiadó: Zsombor Géza

GÁSPÁR FÜLÖP

Budapest VI, Hungária körút 72. szám

Telefonszámok:
4-68, 39-60, 60-21

Szállít **száraz tűzifát**
7000 kalórián felüli **porosz szenet**
Elsőrendű **retortabükkfaszenet**

házhöz szállítva, fuvarokkal, vagy fát és szenet egy fuvarban. — Vidéki szállításokat vagontételekben is eszközöl.

A cég 30 éves jó hírneve biztosítja a szolid árakat, a hiánytalanul és a legjobb minőséget és pontos kiszolgálást!